

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва
та реставрації творів мистецтва

Кваліфікаційна робота
бакалавра

з теми: **«ТЕХНІКО-ТЕХНОЛОГІЧНІ ВІДМІННОСТІ ІНТЕР'ЄРНОГО ТА
ЕКСТЕР'ЄРНОГО МОНУМЕНТАЛЬНОГО РОЗПИСУ»**

студентки 4 курсу OMD1-B20 групи,
спеціальності 023 Образотворче мистецтво
декоративне мистецтво, реставрація,
освітньої програми «Образотворче
мистецтво, декоративне мистецтво»

Шинальської Марії Олексіївни

Керівник: **Кліщ Оксана Андріївна**,
кандидат архітектури

Рецензент: **Підгурний Іван Станіславович**,
кандидат мистецтвознавства, доцент
кафедри ОДПМ і РТМ

Кам'янець-Подільський – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ЕВОЛЮЦІЯ МОНУМЕНТАЛЬНИХ РОЗПИСІВ НА ТЕРЕНАХ ЄВРОПИ	6
1.1. Аналіз понятійного апарату і джерельної бази.....	6
1.2. Еволюція розписів у контексті розвитку історичних художніх стилів.	14
1.3. Класифікація монументальних розписів.....	32
РОЗДІЛ 2. ТЕХНІКО-ТЕХНОЛОГІЧНІ ТА СТИЛЬОВІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ РОЗПИСІВ	48
2.1. Технології виконання інтер'єрних розписів	48
2.2. Тенденції та технології виконання екстер'єрних розписів	54
2.3. Модернізація та популяризація української стилістики в інтер'єрних розписах.....	57
ВИСНОВКИ	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	66
ДОДАТКИ.....	69

ВСТУП

В літературних джерелах поняття монументального мистецтва трактується типово. Стверджується, що монументальне мистецтво це особливий розділ образотворчого мистецтва, що характеризується пластичним або смисловим навантаженням архітектурного твору та його ідейним змістом. Так чи інакше, монументальний живопис – вид монументального мистецтва, що нерозривно пов'язаний з архітектурою. Поняття монументальний походить від латинського слова «monument», яке можна трактувати як: «зберігає пам'ять» або «нагадує». Монументальним розписом розписують стіни, підлогу, стелю, арки, вікна тощо. Він може бути як домінантою пам'ятки архітектури, так і її окрасою. Сама ж монументальність настінного живопису визначається взаємозв'язком з архітектурним виглядом, утворюючи єдину художню концепцію. Це також найдавніший вид живопису. Про це свідчать розписи в печерах і наскальні малюнки, що збереглися майже на всіх континентах і створені первісними людьми.

В епоху Відродження художній розпис стін став ще більш відомим. Великі художники, такі як Мікеланджело і Рафаель, використовували техніку фрески для створення своїх шедеврів. Вони створювали образи на стінах і стелях будівель, зображуючи релігійні сцени, міфологічні персонажі та портрети.

Чи є сьогодні настінне мистецтво таким важливим, як функціональні елементи інтер'єру, чи важливішим, залежить від індивідуальних уподобань і конкретного контексту. У деяких випадках настінний малюнок може бути головною особливістю кімнати та задавати тон загальному дизайну, тоді як в інших випадках він може бути скоріше додатковим елементом, який допомагає об'єднати кімнату.

Актуальність теми. Тема «Техніко-технологічні відмінності інтер'єрного та екстер'єрного монументального розпису» залишається актуальною в сучасному світі з декількох причин.

По-перше, в контексті розвитку сучасних технологій та матеріалів відбуваються значні зміни в техніках виконання монументального розпису. Наприклад, застосування цифрових технологій у створенні шаблонів, використання спеціалізованих програм для моделювання або навіть використання роботизованих систем для нанесення розпису. Це відкриває нові можливості для художників і дозволяє їм експериментувати з формами, текстурами та кольорами.

По-друге, монументальний розпис є важливою складовою культурної спадщини, яка сприяє збереженню і передачі історії та традицій. Розуміння відмінностей між інтер'єрним та екстер'єрним розписом допомагає зберегти аутентичність та відтворити атмосферу певної епохи чи культурного контексту.

По-третє, зростання інтересу до публічного мистецтва, вуличного мистецтва та муралів призводить до популяризації монументального розпису як засобу комунікації з громадськістю. Розуміння технічних відмінностей дозволяє артистам ефективніше використовувати ці форми мистецтва для вираження своїх ідей та створення вражаючих образів.

Отже, дослідження техніко-технологічних відмінностей інтер'єрного та екстер'єрного монументального розпису має важливе значення як для професійних митців, так і для культурологів, істориків мистецтва та широкої громадськості.

Мета роботи – проаналізувати значення інтер'єрного та екстер'єрного монументального розпису в контексті європейського та українського мистецтва. Мета дослідження полягає у досягненні кількох цілей:

1. Дослідити історичний контекст розвитку монументального розпису, охоплюючи етапи його еволюції та зв'язок з розвитком художніх стилів.
2. Визначити особливості і техніки монументального розпису.

3. Проаналізувати особливості технологій та модних напрямків у виготовленні снінописів в українському та європейському контекстах.

Об'єкт дослідження – відмінності в техніках та технологіях між монументальними розписами для внутрішніх та зовнішніх приміщень.

Предметом дослідження виступають особливості та характерні відмінності західноєвропейського розпису.

Методи дослідження. Для аналізу літератури про історію та технологію західноєвропейського монументального розпису використовувався аналітичний метод; для дослідження розвитку та еволюції снінопису в певний період застосовувався історичний підхід. Методи порівняння, опису, аналізу та синтезу використані для виокремлення певних особливостей та стилів Західної Європи та України.

Апробація та публікація результатів дослідження. Основні результати досліджень, які були опубліковані у відповідних збірниках, презентовані на міжнародних, всеукраїнських та регіональних науково-практичних конференціях, а також на всеукраїнському симпозіумі:

- Науково-практичний круглий стіл «Ars vitam docet – мистецтво навчає життя» у межах III Всеукраїнського мистецького симпозіуму пам'яті професора Бориса Негоди «Верлібри пастелі» (5 квітня 2024 р.);

- Регіональна науково-практична конференція «Наукові праці студентів і магістрантів мистецьких спеціальностей педагогічного факультету Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка» (9 квітня 2024 р.).

Структура дипломної роботи включає: вступ, два розділи, які містять шість підрозділів, висновки, список використаних джерел з 52 найменувань та 24 додатків. Загальний обсяг дипломної роботи – 92 сторінок

РОЗДІЛ 1. ЕВОЛЮЦІЯ МОНУМЕНТАЛЬНИХ РОЗПИСІВ НА ТЕРЕНАХ ЄВРОПИ

1.1. Аналіз понятійного апарату і джерельної бази.

Еволюція монументальних розписів на теренах Європи простягається на тисячоліття і відображає багатство культурних, соціальних та технологічних змін у європейському суспільстві. Від печерних малюнків до сучасного стріт-арту, монументальні розписи завжди відігравали значну роль у вираженні ідентичності, комунікації і соціального протесту.

Вивчення монументального мистецтва займає вагомую долю в мистецтвознавчих дослідженнях. Серед фундаментальних праць можна виділити такі твори, «Історія мистецтва» Ервіна Панофського, «Історія мистецтва» Е. Гомера, що включає аналізи різних періодів та стилів у монументальному мистецтві. Іншим визначним доробком є «Архітектура світу» Ф. Бірона, де висвітлено еволюцію архітектурних форм та їх роль у візуальному ландшафті різних епох. Такі дослідження надають глибоке розуміння значення монументального мистецтва в історії культури та суспільства. Паралельно з цим, сучасні дослідження розширюють наші знання про монументальне мистецтво через використання нових методів аналізу, включаючи технології візуалізації, геоінформаційні системи та археологічні розвідки. Це дозволяє краще розуміти контекст та семантику монументальних творів, а також їх вплив на формування культурного ідентитету та колективної пам'яті. [16]

Аналіз понятійного апарату в монументальному розписі включає вивчення та розуміння термінів, концепцій та символів, що використовуються в цьому виді мистецтва. Оскільки монументальний розпис часто використовується для візуалізації ідей, цілей та історії, розуміння понять, що використовуються в ньому, має велике значення для інтерпретації та аналізу творів.

Проаналізувавши літературні джерела по темі, можна виокремити ряд ключових та дотичних понять, вивчення яких дозволить краще зрозуміти специфіку розвитку монументальних розписів.

Фреска – це складна техніка настінного малярства, як стверджував один із найвидатніший художників – Леонардо да Вінчі, коли зображення наноситься на вологу штукатурку і застигає разом з матеріалом. Це забезпечує максимальну довговічність стінопису.

Ці фрески також мають велике значення для людства, оскільки вони зображували повсякденне життя, пейзажі та релігійні традиції епох, в яку вони були створені, даючи нам безцінну можливість спостерігати та відслідковувати різноманітність наших культур з часом. Фрески історично вкривали інтер'єри та екстер'єри багатьох громадських споруд.

Існує два поширених типи фрескового живопису: *buon fresco*, італійський термін, що означає «справжній свіжий» і *fresco-secco*, відомий як «суха» фреска, яка готується за допомогою сполучних [2, с 24].

Метод *buon fresco*, або як його ще називають, «справжня» фреска складається з наступного процесу: використовується пігмент, який подрібнюють у чистій воді та наносять на свіжу напівсуху штукатурку. На стіну наносять три послідовних шари спеціально підготовленої штукатурки, піску, а іноді і мармурового пилу. Кожен з перших двох чорнових шарів наноситься, а потім дається можливість схопитися (штукатурка, що висихає, зв'язує пігмент, тому сполучні речовини не потрібні для фінішної обробки та довговічності) [6, с. 76]

Тим часом художник, який виконав натурну карикатуру (підготовчий малюнок) зображення, яке буде намальовано, переносить контури малюнка на стіну з кальки, зробленої шаржем. Потім, на остаточне гладке покриття штукатурки натирають частину стіни, яку потрібно пофарбувати за один сеанс. Межі цієї зони ретельно обмежуються контурними лініями, щоб краї, або стики, кожної наступної ділянки свіжої штукатурки були непомітними. Ці

розділи називаються *giornate*, «денна робота». Потім малюнок наноситься на свіже інтонако та акуратно вирівнюється з сусідніми ділянками пофарбованої стіни, а відповідні контури та внутрішні лінії наносяться на свіжу штукатурку; цей легкий, але точний малюнок служить орієнтиром для фарбування зображення кольором.

Правильно приготоване інтонако буде зберігати вологу протягом багатьох годин. Коли художник розбавляє свої кольори водою і мазками наносить їх на штукатурку, кольори вбираються в поверхню, і коли стіна висихає і схоплюється, частинки пігменту цементуються разом із частинками вапна та піску. Це надає фарбам стійкість до старіння, оскільки вони є невід'ємною частиною поверхні стіни, а не шаром фарби, нанесеним поверх неї. Цей метод роботи вимагає технічної майстерності художника, оскільки він повинен працювати швидко, поки штукатурка волога. Майстер не може виправляти помилки та перемальовувати; це потрібно робити на свіжому шарі штукатурки. [10, с. 801]

Fresco secco («суха фреска») – це процес, який обходиться без складної підготовки стіни мокрою штукатуркою. Натомість сухі готові стіни змочують вапняною водою та фарбують у вологому стані. Кольори не проникають у штукатурку, а утворюють поверхневу плівку, як будь-яка інша фарба. *Secco* краще підходить для детального зображення та ретуші справжніх фресок.

Навідмінно від методу лесування, що вимагає складної підготовки штукатурки, фреска *secco* наноситься на сухі готові стіни, змочені вапняною водою, щоб створити поверхню для нанесення фарби. *Secco* є кращим методом для більш детальної роботи, а також для реставрації буонних фресок [9].

Барельєф – об'ємне нанесення з використанням пластичних матеріалів (гіпс, штукатурка, алебастр, глина). В інтер'єрі барельєф часто знаходиться біля елементів декоративної підсвітки, щоб закцентувати увагу і надати зображенню динаміки.

Рельєфи класифікують за висотою виступу фігур або відривом від фону:

- Барельєф (низький рельєф) – малюнок лише злегка виступає над землею, а контури незначні або зовсім відсутні, зображення виступає не більше ніж на половину свого реального об'єму.

- Горельєф (високий рельєф) – вид скульптури, у якому зображення виступає над площиною фону більш як на половину свого реального об'єму.

- Заглиблений рельєф знаходиться приблизно між високою та низькою формами. Різновидом рельєфного різьблення, який зустрічається майже виключно в давньоєгипетській скульптурі, у якому різьблення занурено нижче рівня навколишньої поверхні та міститься в чітко вирізаній контурній лінії, завдяки грі світла та тіні таке зображення створює ілюзію об'ємності, яскравим прикладом такого рельєфу можуть виступати єгипетські зображення нанесені на стіни та колони храмів, а також на побутові предмети. На цих зображеннях робиться акцент на фараонах та їх оточенні завдяки глибшій різьбі та об'ємному моделюванню, в той час як інші об'єкти намальовані поверхнево і здаються плоским

Сграфіто (італ. sgraffito) – відносно молода техніка стінопису, суть якої полягає в послідовному нанесенні тонких кольорових шарів вапняно-піщаного, вапняно-цементно-піщаного або цементно-піщаного розчинів на архітектурну площину. Далі відбувається процес прошкрябування (зняття) спеціальними інструментами свіжих, ще не засохлих верхніх шарів фарби до розкриття нижніх, що відрізняються за кольором і тоном. Первісна людина видряпувала рештками каменю на стіні печери примітивний малюнок. Це не що інше, як один з найдавніших видів сграфіто. Відомі малюнки, виконані просто пальцем по вологому шару глини, нанесеному на стіну печери. Цей спосіб стінопису є також видом сграфіто. Умільці Київської Русі використовували цю техніку переважно для декорування глиняного посуду. Видряпані малюнки можна зустріти на керамічних виробих всіх древніх народів.

Мозаїка – це малюнок або мотив, створений шляхом комбінування плиток різних кольорів і розмірів, які прикріплюються до основи за допомогою

клею та/або клейового розчину. Плитка, також звана плиткою, може бути виготовлена з різних матеріалів, залежно від проекту, але основними та найпоширенішими є, як правило, кераміка, камінь, скляна паста та емалі [9].

Залежно від використовуваної техніки та плитки мозаїка матиме більш-менш правильний дизайн, а проміжки між плитками можуть бути більш-менш помітними.

Аерографія – Це техніка розпилення фарб різних типів шляхом їх розпилення за допомогою стисненого повітря через аерограф або аерограф. Перший аерограф був розроблений у 1879 році, сьогодні він використовується в точних роботах для створення дуже тонких ліній, однорідних кольорових полів і нюансованих тонів [46].

Аерографія - це дуже універсальна техніка малювання, яка виконується за допомогою інструменту, який називається аерограф. Його застосування багато: його часто використовують у так званому нетрадиційному мистецтві, проте його можна наносити на багато різних поверхонь. Це робить його ідеальним для створення саморобок, декорування пластикових предметів, фарбування автомобілів, виготовлення моделей та багато іншого. Аерографія була запатентована в 1893 році акварелістом, який шукав метод дуже рівномірного нанесення кольору. Насправді його походження сягає корінням у стародавній Єгипет, де предмети прикрашали тонкою соломкою. Протягом багатьох років ця техніка була значно розроблена та використовувалася для декорування предметів, але також використовувалася в косметичних і кухонних секторах. Його також використовували для виготовлення плакатів, але наразі комп'ютерна графіка бере верх. Проте все ще широко використовується для персоналізації мотоциклетних шоломів або інших персоналізованих пластикових предметів, особливо в спортивному секторі. [11, с. 11-12]

Аерограф — це інструмент, який використовується для малювання, і його тримають у руці так само, як ручку, розпилюючи розпилений колір через сопло, і все завдяки компресору.

На інтерв'ю Ніколя Джотті зазначив: «Аерограф — це перо, яке передає колір за допомогою повітря, і це єдиний інструмент мистецтва, який не торкається основи, на якій створюється робота. Ми працюємо віддалено, і ми маємо навички керувати потоком повітря в екстремальних умовах, аж до створення дуже дрібних деталей.» [45]

Графіті – (італ. graffiti, що походить від grafficare – «дряпати», дослівно «надряпані») – спершу так називали одну з технік настінного малярства. Пізніше, цим словом скористалися археологи, використовуючи його як загальний термін на означення всіх видів випадкових написів і малюнків на стінах будинків. Нині це поняття розширило свої межі, під графіті розуміють будь-які неофіційні публічні тексти, разом зі сучасними. Розпис стін може виконуватися як аерозольною фарбою, так і звичайною акриловою [47].

Трафарет у монументальному розписі - це шаблон або вирізка, яку використовують для нанесення однотипних елементів або мотивів на поверхню. Це допомагає забезпечити однаковість та регулярність у вигляді малюнка. Трафарет може бути виготовлений з різних матеріалів, таких як папір, картон, пластик або метал. Його накладають на поверхню, а потім наносять фарбу або інший матеріал через вирізані отвори або за контуром, щоб створити зображення на стіні чи іншій поверхні.

Трафарет створює зображення або візерунок на поверхні шляхом нанесення пігменту на поверхню через проміжний об'єкт із спеціально розробленими отворами в проміжному об'єкті. Отвори дозволяють пігменту досягати лише деяких частин поверхні, створюючи дизайн. Трафарет є одночасно отриманим зображенням або візерунком і проміжним об'єктом; контекст, у якому використовується трафарет, дає зрозуміти, яке значення має на увазі. На практиці трафарет (об'єкта) зазвичай являє собою тонкий аркуш матеріалу, наприклад паперу, пластику, дерева або металу, з вирізаними з нього літерами або малюнком, який використовується для виготовлення літер

або малюнків на базовій поверхні шляхом нанесення пігменту через вирізані отвори в матеріалі.

Ключова перевага трафарету полягає в тому, що його можна повторно використовувати для багаторазового та швидкого створення тих самих літер або дизайну [8].

Трафаретну техніку в образотворчому мистецтві також називають *roschoir*. Спорідненою технікою (яка знайшла застосування в деяких сюрреалістичних композиціях) є аерографія, у якій навколо тривимірного об'єкта розпилюють фарбу, щоб створити негатив об'єкта замість позитиву трафаретного дизайну. Ця техніка була використана в наскальних малюнках, датованих 10 000 роком до нашої ери, де людські руки використовувалися для малювання контурів відбитків рук серед малюнків тварин та інших об'єктів. Художник розпилював пігмент навколо своєї руки, використовуючи порожнисту кістку, яку видував ротом, щоб направити потік пігменту [29].

Вітраж – це візерунок який складається з шматочків прозорого кольорового скла, вирізаних, розфарбованих і зібраних, щоб прикрасити вікно релігійного чи цивільного закладу.

Вітраж, у мистецтві кольорове скло, яке використовується для виготовлення декоративних вікон та інших предметів, через які проходить світло. Власне кажучи, все кольорове скло «забарвлюється» або забарвлюється додаванням різних оксидів металів, поки воно перебуває в розплавленому стані. Тим не менш, термін «вітраж» став передусім означати скло, яке використовується для виготовлення декоративних або живописних виробів.

Вітражі, виготовлені з кольорових і пофарбованих частин скла, скріплених свинцевими стрічками, були особливо популярні в Європі в період між 1150 і 1550 роками, коли вони були помітною особливістю соборів та інших церков, а також міських ратуш і будинки для еліти. Його напівпрозорі якості зробили вітражі особливо популярними в релігійних контекстах, де великі вікна зі сценами з Біблії та життя святих могли оживляти священний

простір різнокольоровими мерехтливими вогнями та делікатно змінювати атмосферу залежно від часу доби та зміни пір року.

Значна частина того, що ми знаємо про виготовлення середньовічного вітражу, походить із трактату «Про різні мистецтва» (лат. «De Diversis Artibus»), тексту, написаного на початку 12 століття німецьким ченцем, який використовував псевдонім Теофіл. Він описує основні кроки, необхідні для виготовлення листів кольорового скла, і як використовувати ці листи для створення вітражів. За винятком незначних нововведень, техніка виготовлення вітражів майже не змінилася з часів Теофіла [13].

У середні віки світло, символ божественної присутності, поступово зайняло істотне місце в архітектурі. Вікна церков (скляні дахи) збільшуються і стають справжніми стінами світло. Потім майстри-склярі уявили вітражі, які дозволяли вірним побачити Біблію зображення (як на вітражах костелу св. Йосипа).

Об'ємний розпис – це розпис по декоративній штукатурці, або як його ще називають іншими словами – "розпис обманка". Подібний тривимірний розпис стін передає різноманітні текстури і матеріали й має необмежену кількість ефектів. Основне завдання тривимірного розпису стін – це візуальна зміна і розширення простору приміщення [12].

Для об'ємної розпису елементи спочатку ліпляться, а потім розфарбовуються.

Сутність вищевикладеного зводиться до того, що аналіз понятійного апарату в монументальному розписі є великим етапом для глибшого розуміння цього виду мистецтва. Вивчення та розуміння термінів, концепцій та символів, що використовують у монументальному розписі, дозволяє точніше інтерпретувати та аналізувати твори. Оскільки монументальний розпис часто служить засобом візуалізації ідей, цілей та історичних подій, знань та розуміння його понять мають велике значення для дослідників і мистецтвознавців.

Проаналізувавши літературні джерела за даною темою, вдалося виокремити ряд ключових та дотичних понять, вивчення яких завдяки більш глибокому розумінню художніх творів. Знання цих понять не лише в інтерпретації конкретних розписів, але й у розкритті загальних тенденцій та естетичних принципів, що притаманні монументальному мистецтву.

1.2. Еволюція розписів у контексті розвитку історичних художніх стилів.

Художній розпис стін – це один із найвідоміших видів художньої творчості. Цей вид мистецтва налічує тисячоліття своєї історії та з'являвся в різних культурах світу.

Якщо ми перегорнемо сторінки часу назад, то побачимо, що стародавні будівлі та цитаделі демонструють дивовижну історію настінного мистецтва, яке ми бачимо сьогодні. Тому це не новий винахід, а він такий давній, як і розвиток людства. Він бере свій початок, відколи люди розписували стіни печер, прагнучи висловити свої поняття та концепції.

У Стародавньому Римі, особливо після давньоримської архітектурної революції, монументальний живопис набув надзвичайно поширення, в тому числі в проектуванні приватних житлових приміщень. Вирішальний вплив на розвиток давньоруського монументального мистецтва справили мозаїка і фреска, які широко використовувалися в храмовій архітектурі Візантії.

Історія цього мистецтва відповідає своїй оцінці в монументальності та неосяжності, тому його поділяють на такі періоди:

- античність (епоха класики): VIII ст до н. е. - VI ст. н. е.
- візантійське мистецтво: IV-VI ст.;
- середньовічне мистецтво: V-XVII ст.;
- готика: XII-XVI ст.;
- відродження: XIII-XVI ст.;
- бароко: XVI-XVII ст.;

- рококо: XVII-XIII ст.;
- неокласицизм: XVIII-XIX ст.;
- модерн XVI-XX ст.;
- постмодернізм: кінець XX ст. і до сьогодення .

Античність. Класичні стилі мистецтва стародавніх греко-римських періодів протягом століть впливали на творчість художників. Класицизм греко-римської епохи підкреслює якості рівноваги, пропорції, гармонії, ідеалізації, елегантності та почуття міри. Людська форма була звичайним предметом класичного мистецтва і завжди представлялася як узагальнена та ідеалістична фігура без емоційності. Композиція та лінія в класичних стилях вважалася набагато важливішою, ніж використання кольору. Канони архітектури лежали в основі класичних концепцій математично точних пропорцій, які створюють баланс і симетрію. Кожен митець цієї епохи був тісно пов'язаний з математичними науками. Вирахування пропорцій просліджувалося скрізь, будь то в архітектурі, скульптурі чи живописі.

Чудовий приклад цього твердження можна побачити у розписі ваз. Хоча Вазопис художників класичної епохи є прикладом давньогрецької зосередженості на зображенні людської форми у все більш реалістичній манері.

Геометричні візерунки прикрашають найдавніші розписи на вазах, але фокус швидко перемістився на людську фігуру. Слідом за цим вазопис став більш східним, зображуючи східні мотиви. Пізніше з'явився стиль чорних фігур, у якому чорний колір використовувався для більш точного й детального представлення людських фігур.

Пізніше виник інший стиль розпису, якому було притаманно використання червоних, а не чорних фігур. Вазописці цього стилю створювали людські фігури з чіткими контурами на чорному тлі. Ця техніка дозволяла художникам малювати дрібні деталі. Отримані варіації кольорів і ліній більш округлі, ніж візерунки геометричної ери.

У 776-480 рр. до н. е. була проведена інновація: створення перших Олімпійських ігор ознаменувало початок грецького архаїчного періоду. Для цієї грецької цивілізації людські досягнення, уособлені спортивними іграми, відрізняли їх від «варварів» людей не грецького походження. Мікенська епоха була оцінена архаїчними греками, що призвело до ідеалізації чоловічої форми.

Для греків цього періоду оголена чоловіча фігура представляла собою втілення тілесної краси та благородства характеру. Зрозуміло, що в класичному мистецтві цього грецького періоду чоловіча форма була широко представлена.

Звернемо увагу на те, що у цей період у пропорція краси з'являється поняття «золотого перетину». Для давньогрецьких філософів і художників існував тісний зв'язок між красою та істиною. Золота середина Аристотеля представляла спосіб жити чеснотливим героїзмом, уникаючи будь-яких крайнощів. Для Сократа всі сфери чесноти та краси були проявами міри та міри.

«Піфагор і Евклід розробили золотий перетин на основі двох величин і пропорції між ними. Співвідношення між цими двома вимірюваннями має дорівнювати співвідношенню між більшим вимірюванням і сумою двох вимірювань».

В епоху еллінізму архітектура, скульптура та живопис, зокрема, процвітали завдяки підтримці королівських дворів. Значна частина мистецтва епохи еллінізму мала функціональне призначення. Зосереджуючись на міському плануванні, елліністичні архітектори проектували театри, парки та будівлі для інших видів відпочинку. Коринфський ордер є, мабуть, найбільш декоративним класичним ордером, прикладом якого є колосальні храми того часу. Місто Пергам, відоме своїми величезними архітектурними комплексами, стало культурним епіцентром епохи еллінізму. Приголомшливим зразком елліністичної архітектури є Пергамський вівтар. Основу прикрашав рельєфний фриз із зображенням Гігантомахії, конфлікту між олімпійськими божествами та легендарними велетнями.

Попередні ітерації вівтаря були сплюснені в Пергамоні, а додаткові тераси були побудовані для покращення функції акрополя. Шлях, що з'єднував нижнє село з акрополем, проходив прямо через окрему, тепер розширену жертвенну зону, куди можна було потрапити зі східного боку. Тому гості в античності спочатку розглядали фреску на східній стороні вівтаря, на якій були зображені головні грецькі божества. Спочатку Геракл, Гера, Зевс, Арес і Афінa були показані в бою на північній стороні східного фриза. Незважаючи на різницю висоти, західна сторона вівтаря зі сходами вирівнювалася з храмом Афін.

Також чудовим прикладом мистецької спадщини являється Бонампак, стародавнє місто майя, розташоване на притоці річки Усумасінта, тепер у східній частині Чіапаса, Мексика . Гравіровані та скульптурні стели (вертикальне каміння) і детальні фрески документують ритуальне життя, військові звичаї та політичну динаміку пізнього класичного періоду (бл. 600–900 РР. Н. Е.) мезоамериканської цивілізації .

Маленьке місто Бонампак у Мексиці процвітало в середині 8-го, приблизно в 20 милях (30 км) на північ, з яким воно підтримувало політичні відносини принаймні з 5-го століття. Основною спорудою Бонампак є великий терасовий акрополь, який розташований на вершині природного пагорба. Сходи з акрополя ведуть вниз на площу, оточену платформами (для підтримки інших споруд) і меншими будівлями. Площу прикрашають чотири стели, три з яких висічені зображеннями правителів, зокрема Чан Муан (правив у 776–бл. 795) – і вписаний ієрогліфічним письмом майя.

Бонампак найвідоміший за барвисті вироби від підлоги до стелі-фрески, що покривають внутрішні стіни невеликої трикімнатної будівлі на першому ярусі акрополя. Кімната за кімнатою, ці картини документують низку подій, що відбулися в 790–792 роках, під час правління Чан Муана. Зображення в першій кімнаті зображують призначення Чан Муаном свого сина спадкоємцем престолу серед контингенту знаті в білих мантиях із вишуканими головними уборами. У другій кімнаті фрески зображують набіг на сусідню громаду, і

воїни, і їхня зброя прикрашені шкірою ягуара. Картини в третій кімнаті ілюструють, у графічних деталях, – ритуальне кровопролиття, тортури та жертвоприношення полонених. Роздягнених ув'язнених, наприклад, показують із кров'ю, що тече з безнігтевих пальців. Фрески в другій і третій кімнатах були особливо важливі для демонтажу давніх (до середини XX століття) і романтизованих уявлень про стародавніх майя як про спокійний і миролюбний народ.

Окрім хроніки подій правління Чан Муана, фрески Бонампак також багато розповідають про роль музики в стародавній цивілізації майя. Ударні інструменти – включно з колодками, шкребками, брязкальцями та схожими на барабани ідіофонами, зробленими з панцирів черепах – регулярно з'являються як супровід процесій та інших ритуальних подій. Також відомі духові інструменти, такі як окарини, флейти та раковинні труби. Поряд з музикою танець зображується як невід'ємна частина обрядового життя майя, позначаючи різні ритуали або сегменти ритуальної діяльності.

Візантійське мистецтво. Майже повністю пов'язане з релігійним вираженням і, точніше, з безособовим перекладом ретельно контрольованої церковної теології в мистецькі терміни. Його форми архітектури та живопису вирости з цих турбот і залишалися однорідними та анонімними, вдосконалюючись у рамках жорсткої традиції, а не змінюючись відповідно до особистої примхи. Результатом стала витонченість стилю та одухотвореність вираження, які рідко можна порівняти з західним мистецтвом.

Стиль, у якому ці мозаїки та фрески були виконані, відображав їхню функцію статичних, символічних зображень божественного та Абсолюту. Зрілий візантійський стиль, що розвинувся завдяки стилізації та стандартизації пізньокласичних форм раннього християнського мистецтва ґрунтувалося на динаміці ліній і плоских ділянок кольору, а не форми. Індивідуальні риси були придушені на користь стандартного типу обличчя, фігури були сплюснені, а драпірування зведено до візерунків із закручених ліній. Загальний ефект

полягав у тривимірному зображенні окремої людської фігури, заміненому духовною присутністю, сила якої залежала від сили лінії та блиску кольору. Візантійський образ був одночасно більш віддаленим і безпосереднім, ніж натуралістичний класичний. Ефект безпосередності посилювався суворою фронтальною позою та візантійським типом обличчя з його величезними очима та проникливим поглядом, а також характерним використанням золотого тла, яке на зображеннях ізольованих фігур створювало враження, що зображення десь підвішене у повітрі.

Середньовічне мистецтво. У мистецтві європейського середньовіччя особливої уваги заслуговує небувалий розвиток вітражної техніки. Провідні майстри епохи Відродження створили багато грандіозних за розмахом і віртуозних у виконанні фресок.

За часів Карла Великого створили нову придворну культуру, щоб конкурувати з культурою пізнього античного Риму та сучасної Візантії. Досягнення двох груп художників, члени обох з яких працювали на імператора та його двір, мали визначити загальний розвиток живопису в північній Європі протягом наступних трьох століть. Перша група яка іменувала себе «придворна школа» випустила серію чудово багатих євангельських книг. Їхнє оздоблення надзвичайно винахідливе, навіть дотепне, а фігури з ретельно змодельованими кінцівками, що виходять із щільних панцирів яскравих кольорів, ретельно складених драперій, демонструють абсолютно нове володіння людською формою. Друга група зосереджувалася на фігурах, одягнених у архаїчні білі шати, з обличчями та кінцівками, змодельованими драматичною світлотінню (інноваційна техніка гри у контрасті світла і тіні).

Принцип світлотіні був дуже ефективним у зображення людської фігури, в якій майже повністю уникали моделювання та використовували промовисту систему яскравих кольорових ліній для визначення одягненого тіла. У цій техніці настінний живопис часто використовувався разом із складними системами білого підсвічування.

У другій половині XI століття в багатьох частинах Європи в живописі, скульптурі та архітектурі з'явилися нові сили та нові ініціативи. Неможливо повністю класифікувати ці зміни або звести їх до спільного знаменника, але в багатьох місцях спостерігалася тенденція до більшої схематизації та сміливих конфігурацій у дизайні, в якому переважають сильні та абстрактні структури лінії та кольору. Поверхні одягнених тіл поживлені складними схемами складок і відблисками в регулярних візерунках повторюваних паралельних і збіжних ліній. Ці події частково пояснюються надходженням на Захід зразків недавнього візантійського живопису з його складним візерунковим підсвічуванням. Іншим фактором, здається, була естетика, яка визначала красу з точки зору симетрії та порядку та зіставлення чистих, яскравих насичених кольорів.

Іншим важливим фактором у європейському мистецтві близько 1200 року був широкий інтерес до Візантії. Візантійські мозаїсти наприкінці XII століття виконували величезні замовлення у Венеції та на Сицилії, і це дало західним художникам можливість вивчати монументальне візантійське мистецтво найвищої якості з перших рук. Імпортовані візантійські ілюміновані рукописи та панно, емалі та різблення зі слонової кістки також були доступні як моделі. Найчистіші та найяскравіші зразки візантійського живопису знаходяться в Італії. У Венеції місцеві майстри, навчені візантійськими майстрами, проектували й укладали мозаїку, яку майже неможливо відрізнити від справжньої візантійської роботи; а в соборі в Аквілеї стоячі пророки та святі, намальовані на склепіннях склепу, виглядають так, ніби вони вийшли прямо зі східної майстерні. У Римі та його околицях також розвиток живопису в першій половині 13 століття визначався в основному великими новими програмами мозаїки в нормандській Сицилії, в Палермо, Чефалу і Монреале.

Готика. Готичне мистецтво – це стиль живопису, архітектури та скульптури, який почався в Парижі в середині XII століття і з'явився по всій Європі аж до 1500-х років. Слід зазначити, що однією із найвиразніших рис

даного етапу в європейському мистецтві є так звані «Темні часи». Цей термін виник внаслідок панування чуми на теренах Європи; кожен день вмирали сотні людей, ці події призвели до того, що суспільство стало відчувати похмурий і трагічний інтерес до скелетів та гниючих трупів.

У середньовічній Європі творчі починання були майже повністю пов'язані з християнством і церквою. У Парижі абату Шугеру було доручено відбудувати церкву абатства Сен-Дені в 1137 році. Шугер хотів використати пропорції та симетрію, щоб віддати шану Богу.

Він також вважав, що природне світло є формою Божої присутності, тому він спроектував масивні арки, які могли містити вітражі, які дозволяли сонячному світлу оливати віруючих.

Як правило перше з чим асоціюється готика – архітектура, типова висота інтер'єру готичних соборів привертає погляд до найвищої точки склепіння, непереборним потягом догори, що символізує християнську надію залишити земний світ у небесне царство. Такий трансцендентний досвід архітектури підсилюється багатими вітражами, які іноді охоплюють всю висоту будівлі. Прикрашені сценами з Біблії, життям святих або більшими фігурами пророків та інших персонажів, вітражі займали центральне місце в сприйнятті собору як компендіуму християнської віри. Протягом тринадцятого сторіччя обов'язковою особливістю більшості соборів була монументальна віконна троянда з Богом, Христом або Богородицею в центрі, оточена космосом. Мерехтливе кольорове світло викликало в пам'яті небесний Єрусалим, описаний у Книзі Одкровення (Апокаліпсис) як місто золота й дорогоцінного каміння.

Відродження. Епоха Відродження була періодом в європейській історії, що охоплював проміжок між 14 і 17 століттями і знаменував перехід від Середньовіччя до сучасності. У певному сенсі вийти з темного періоду і більше орієнтуватися на природу і людей. Воно походить від слова *renascere*, що означає відродження латинською мовою як етимологія. Джорджіо Вазарі, один

із піонерів історіографії мистецтва, описав його як «період відродження та піднесення мистецтва на етапах, коли мистецтво зникало». За словами Джорджо Вазарі, мистецтво слідує законам природи. Хоча люди не відроджуються, рослини скидають листя взимку і знову зацвітають навесні. Паралельно Вазарі визначає відродження, Відродження, як повторний розквіт.

Відродження та пробудження мають не лише навчитися давніх часів, але й оновитися, навчаючись у природи. Розуміння мистецтва, яке розвивалося з Середньовіччя, повністю інтегрувалося в епоху Відродження.

У Високе Відродження переважають великі особистості, чиї вражаючі проекти часто залишалися незавершеними або були завершені іншими. Багатий і універсальний геній Леонардо да Вінчі найкраще демонструється в драматичному русі фігур і напруженій психологічній інтерпретації змісту, показаному в його двох найважливіших фресках: битва при Ангіарі (1503–06) у Палаццо Веккіо у Флоренції (зруйнований але відомі через часткові копії) і знаменита «Таємна вечеря» (1495–98) у Санта-Марія-делле-Граціє в Мілані.

Беноццо Гоццолі (народився близько 1421 р., Флоренція [Італія] – помер 4 жовтня 1497 р., Пістоя) – художник раннього італійського Відродження, чий шедевр, цикл фресок у капелі палацу Медічі-Ріккарді у Флоренції, відкриває новий інтерес в натурі (ретельне вивчення реалістичних деталей пейзажу і костюмованої фігури) і в зображенні рис людини як певного портрета.

Формуюча співпраця Гоццолі включала співпрацю з Лоренцо та Вітторіо Гіберті на третіх бронзових дверях баптистерію у Флоренції та з Фра Анджеліко (1447) на деяких фресках у каплиці Папи Миколи V у Ватикані та на стелі каплиці Сан-Франциско. Бріціо в соборі в Орвієто. У Вітербо (після 1453) він написав 9 фресок зі сценами з життя святої Рози. Після написання вітваря в Перуджі для Collegio Gerolominiano (1456) і відвідування Риму в 1458 році він повернувся до Флоренції, де розписав фресками каплицю палацу Медічі-Ріккарді (датується 1459-1460 роками). Робота Гоццолі в цілому має досить порожній об'єкт, але в останній комісії його «Процесія волхвів» розкриває

художника великого декоративного таланту з яскраво вираженим даром пейзажу та портрета. До 1463 року він працював у Сан-Джiminьяно над циклом із 17 сцен із життя св. Августина в хорі Сант-Агостіно (остання сцена підписана й датована 1465 р.) і над фрескою св. Себастьяна (1464 р.). Між 1469 і 1485 роками він написав своє наймасштабніше замовлення – серію з 25 фресок зі старозавітними сценами для Кампо-Санто (кладовища) у Пізі.

Мікеланджело, більш інтенсивний і глибоко релігійний, ніж науково налаштований Леонардо, прагнув спрямувати своє вираження лише через людську фігуру. Таким чином, драматичний рух фігури несе в собі загальний дизайн його першої фрески, Битва при Кашіні (бл. 1504) для Палаццо Веккьо у Флоренції (втрачений, але відомий через малюнки та гравюри). Величезний проект оздоблення стелі Сикстинської капели для Папи Юлія II реалізувався за тим же методом, дедалі більше концентруючись на фігурі, а пізніший Страшний суд (1534–41) на торцевій стіні в тій самій кімнаті демонструє більший інтерес до руху. більших фігурних мас у просторі зі значною драматичною свободою та інтенсивністю.

Рафаель представляє найдосконаліший баланс та інтеграцію всіх проблем форми, простору та декоративної єдності, з якими експериментували протягом попереднього століття. Досконалість форми ототожнюється з протиставленням Розповіді про Святу Тайну (1510–11; зв. Disputa) та Афінська школа (1509–11) у Stanza della Segnatura у Ватикані . Пізніші історичні фрески Stanzas виявляють зростаючий інтерес до руху.

Корреджо – останній художник-розписник епохи Високого Відродження. Його фрески в соборі і церкві Сан-Джованні Євангеліста в Пармі відображають перехід до нової концепції маньєризму.

Бароко. Два чинники зумовлюють розвиток настінного декору в стилі бароко XVII ст. Однією з них є величезний будівельний ентузіазм, викликаний Контрреформацією, зокрема через орден єзуїтів. Інша – значення, яке надається палацам і будинкам правлячої аристократії по всій Європі як центрам

культурного життя суспільства. Коріння стилю знову можна знайти в роботах майстрів Відродження, але в інтерпретації та навчанні нової установи Академії (наприклад Карраччі в Болоньї, Італія Французька Академія заснована в 1648 році). Його розвиток можна простежити від алегоричного оздоблення Палаццо Фарнезе в Римі Аннібале Карраччі до все більш витончених фресок на стінах і стелі Доменікіно, П'єтро да Кортона та Андреа Поццо, завдяки чому драматичний рух скорочених фігур і перспективи поєднується з архітектурою до досягти повної уніфікованої та нескінченної ілюзії простору.

Найбільш плідним і справді найважливішим художником бароко з декоративної точки зору є Пітер Пауль Рубенс, чий проект для гобеленів історичних картин (серія «Марія Медічі» в Люксембурзькому палаці, нині в Луврі) та прикраси для єзуїтських церков в Антверпені та Банкетного дому Уайтхолл у Лондоні, а також його власні вдома в Антверпені, відображають як універсальність його продуктивного генія, так і його міжнародне визнання.

Наприкінці 18-го та в 19-му столітті в Європі майже не було подальшого розвитку стилю чи техніки. Однак у 20-му столітті настінне оздоблення відновилося у три основні фази. Одна – це більш абстрактна та експресіоністська форма, що походить від експериментального станкового живопису груп кубістів і фовістів у Парижі та розвивається у великих проектах Пабло Пікассо (ЮНЕСКО, Париж), Анрі Матісса (каплиця у Вансі, Франція), Фернана Леже, Жоан Міро та Марк Шагал (прикраси Паризької опери та Лінкольн-центру, Нью-Йорк). Другий етап став результатом революційного руху в Мексиці з чудовою серією фресок Хосе Клементе Ороско, Дієго Рівери, Давида Альфаро Сікейроса та Руфіно Тамайо. З подальшим прийняттям концепцій дизайну та структури 20-го століття в архітектурі нове широкомасштабне використання мозаїки стало відмінною рисою (наприклад, Національний автономний університет Мексики). Третім етапом був короткочасний американський рух фресок у 1930-х роках, який розвинувся за федерального спонсорства США, Управління прогресу робіт. Федеральний

художній проект. Широке географічне поширення робіт у громадських будівлях США та свобода, надана як індивідуальним, так і експериментальним способам вираження, а також інтерпретації соціальних і політичних проблем дали мистецький поштовх до настінного декору. Прикладами є фрески Бена Шана, Бордмена Робінсона, Томаса Харта Бентона, Реджинальда Марша, Чарльза Х. Алстона та Джона Стюарта Каррі. Фрески, намальовані багатьма художниками в меморіальній вежі Койт у Сан-Франциско, були створені під егідою федерального уряду в той період і збереглися до 21 століття.

Рококо. У 18 столітті французькі художники повстали проти громіздкості стилю бароко і почали створювати легкі, делікатні інтер'єри, було впроваджено витонченість, буйне використання вигнутих природних форм в орнаменті. Меблі та архітектурні елементи здавалися химерними з їх вигнутими, асиметричними формами та складним орнаментом. Незабаром новий стиль був прийнятий у всій Франції, а пізніше в інших країнах, головним чином у Німеччині та Австрії.

Спочатку стиль рококо являв собою реакцію проти грандіозного дизайну Версальського палацу Людовика XIV і офіційного мистецтва бароко його правління. Кілька дизайнерів інтер'єрів, художників і граверів, серед них П'єр Ле Потр, Ж.-А. Мейсоньє, Жан Берен і Ніколя Піно розробили більш легкий і інтимний стиль оздоблення нових резиденцій дворян у Парижі. У стилі рококо стіни, стелі та ліпнина прикрашали делікатними переплетеннями вигинів і контрвигинів на основі основних форм «С» і «S», а також форм мушлі та інших природних форм. Асиметричний дизайн був правилом. Світлі пастелі, білий колір слонової кістки та золото були переважаючими кольорами, а декоратори в стилі рококо часто використовували дзеркала, щоб підсилити відчуття відкритого простору.

Живопис розпочався з витончених, ніжно-меланхолійних картин Антуана Ватто, завершився грайливими та чуттєвими оголеними натурами Франсуа Буше та закінчився вільно написаними жанровими сценами Жан-Оноре

Фрагонара. Живопис рококо в цілому характеризувався легким, безтурботним трактуванням міфологічних тем і тем залицяння, багатим і делікатним живописом, відносно легким тональним ключем і чуттєвим колоритом.

Ідеальним вираженням смаку в період рококо, вважаються роботи французького художника і гравера Франсуа Буше, що прославився своїми чуттєвими і легковажними міфологічними гобеленами та пасторальними пейзажами.

Ще один яскравий представник – французький художник рококо Жан-Батист Удрі, дизайнер гобеленів та ілюстратор, якого вважають одним із найвидатніших художників-аніمالістів 18 століття.

Після того, як він став членом Французької королівської академії в 1719 році, його роботи в основному склалися з картин тварин, дизайну гобеленів та книжкових ілюстрацій. У 1734 році

Удрі став головою Гобелен Бове. Деякі з його ескізів принесли компанії широку популярність, наприклад серії гобеленів «Сільські розваги» (1730), «Комедії Мольєра» (1732), «Байки Лафонтена » (1736). Дизайни для останньої серії були пов'язані з 277 ілюстраціями, які Удрі зробив для чотиритомного видання «Байки». Інші його книжкові ілюстрації включали ілюстрації до видань «Дон Кіхота» та «Le Roman comique». У 1736 році він став генеральним інспектором гобеленової фабрики Gobelins і створив серію гобеленів (1736–1749), що зображують полювання Людовика XV. Йому також доручили намалювати собак королівської зграї та призначили офіційним художником королівських полювань. Гобелени

Удрі, як і його картини, високо цінувалися за тонкість тону та живе дослідження природи. Серед його пізніших натюрмортів – відома «Біла качка» (1753), демонстрація точного малюнка й делікатних тонів білого по білому. Послуг Оудрі шукав не лише Людовик XV, а й російський цар Петро Великий, королева Швеції та принц Мекленбург-Шверіна.

Рококо застосовували до орнаментованих та інтимних стилів живопису. Проте вся мода зникає і до середини 1800-х років стиль рококо вважався надмірно прикрашеним і застарілим.

Неокласицизм. Це переосмислення класичних ідей. Терміни класицизм і неокласицизм часто плутають через їх схожість. У той час як класицизм позначає особливу мистецьку, архітектурну та філософську естетику стародавніх греків і римлян, неокласицизм відображає будь-яку пізнішу імітацію цих класичних стилів.

Неокласицизм загалом відноситься до стилю класичної імітації, але він також відноситься більш конкретно до мистецького руху в Західній Європі протягом 18 століття. Цей напрям мистецтва почався в Римі після відкриття Помпеї. Незабаром неокласична естетика, заснована на римських і грецьких ідеях, поширилася по всій Європі. Неокласичний мистецький рух відбувався паралельно з епохою Просвітництва протягом XVIII ст. і продовжувався в XIX ст. Що стосується архітектури, неокласична естетика продовжує залишатися впливовою в XXI столітті. Неокласичний архітектурний стиль підкреслює симетрію та простоту, ознаки Риму та Стародавньої Греції та безпосередньо взяті зі стилів Відродження.

Нео в неокласицизмі вказує на різницю між цим стилем і його греко-римським натхненням. Неокласичні художники, письменники та скульптори вибирали одні моделі та стилі з мистецтва класицизму та ігнорували інші. Наприклад, неокласичні художники віддавали данину скульптурним ідеям покоління Фідія, але скульптури, які насправді були створені, більше схожі на римейки елліністичних скульптур. Малюнки та гравюри, які реконструювали грецькі будівлі, передавали неокласичні враження від грецької архітектури. Художники неокласицизму повністю ігнорували художні та архітектурні стилі архаїчної Греції.

Анжеліка Кауфман — швейцарська представниця раннього неокласицизму, яка найбільш відома своїми декоративними розписами стін для

резиденцій, спроектованих Робертом Адамом . Анжеліка, донька художника Йоганна Йозефа Кауфмана, була передчасно дитиною та талановитим музикантом і художником до свого 12-го року. На її ранні картини вплинули роботи французького рококо Анрі Гравело та Франсуа Буше. У 1754 і 1763 роках вона відвідала Італію, і під час перебування в Римі на неї вплинув неокласицизм Антона Рафаеля Менгса.

Протягом 1770-х років Кауфман був одним із команди художників, які постачали мальовані прикраси для інтер'єрів, розроблених Адамом (будинки на Портман-сквер, 20, Лондон).

Пасторально-міфологічні композиції Кауфмана зображують богів і богинь. Її картини мають тон і підхід у стилі рококо, хоча її фігури мають неокласичні пози та драпірування. [21]

Модерн – це термін, який має кілька значень (від лат. modo – саме зараз, певним чином; франц. moderne – новітній, сучасний). Інша його назва – арт-нуво, термін який застосовувався, переважно, в пострадянському просторі. Стиль модерн слід відрізняти як від загального змісту слова «сучасний», так і від поняття модернізм. Характерні риси та елементи запозичені у природи: плавність, пластичність, декоративність, синусоїдальні й хвилясті лінії, стилізовані квіти, язички полум'я.

Модерн у монументальному розписі відображає естетику та ідеї модернізму, який був популярний у мистецтві у 19-20 століттях. Це стиль, який характеризується експериментами з формою, кольором і композицією. У монументальному розписі модерн може виявлятися у використанні абстракції, геометричних форм, експресивних кольорів та унікальних текстур. Художники модерну намагалися виражати сучасність і новаторство через свої твори, і це може виявитися у великих та виразних композиціях, які розташовані на будівлях, муралах або інших великих поверхнях.

Автор енциклопедичної статті «Модерн – Енциклопедія Сучасної України» стверджує, що модерн – це відмова від недавнього минулого,

схвальне ставлення до нових починань та акцент на плинності часу в контексті переходу від минулого до майбутнього. [42]

Модерн умовно поділяється на періоди:

Ранній модерн у стінописі охоплює період історії мистецтва, що припадає на кінець 19-го і початок 20-го століття. Цей період відзначався революційними змінами у мистецькому світі, в тому числі й у живописі на стінах.

Художники раннього модерну в стінописі відмовлялися від класичних та реалістичних традицій, які переважали раніше. Вони експериментували з новими техніками, стилями та естетикою, щоб виразити свої ідеї та емоції. Абстракція, символізм, експресіонізм та інші модерністські напрями знайшли своє відображення в стінописі того часу. У ранньому модерні можна помітити появу нових тем та мотивів, таких як індустріалізація, наука, соціальні зміни та психологічні аспекти. Це був час, коли мистецтво стало засвідченням трансформації суспільства та культури. Хоча ранній модерн у стінописі знаменувався різноманітністю стилів та ідей, він відіграв важливу роль у відокремленні мистецтва від традиційних конвенцій та у встановленні нових стандартів для майбутнього розвитку мистецтва.

Класичний модерн у мистецтві відноситься до періоду пізнього 19-го і початку 20-го століття, коли художники відмовлялися від традиційних академічних стилів на користь новаторських підходів до форми, кольору і композиції. Цей період характеризується широким спектром стилів та напрямів, які відображали різноманітні ідеї і тенденції епохи.

Ключові аспекти класичного модерну в мистецтві включають в себе:

1. Експерименти з формою і простором: Художники використовували нові техніки та перспективи для створення більш динамічних та експресивних зображень.
2. Емоційна експресія: Мистецтво ставало способом вираження особистих емоцій та думок художника, що призводило до появи нових тем і символів.

3. Використання світла та кольору: Художники активно експериментували зі світлом, тінями та кольором, створюючи вражаючі ефекти та атмосферу в своїх роботах.

4. Абстракція і символізм: Деякі художники відходили від реалістичного зображення на користь абстракції та символізму, щоб передати свої ідеї та почуття.

Класичний модерн у мистецтві мав значний вплив на розвиток сучасного мистецтва і залишається важливим періодом у історії світового мистецтва.

Пізній модерн у стінописі відноситься до періоду в історії мистецтва наприкінці 20-го і початку 21-го століття. Цей період характеризується широким спектром стилів та підходів, включаючи поєднання традиційних технік з новаторськими ідеями та технологіями. У пізньому модерні стінопис стає платформою для вираження різноманітних соціальних, політичних та культурних поглядів. Художники використовують стіни як полотна, на яких вони можуть вільно виражати свої думки та ідеї. Це може виявлятися у використанні абстракції, символізму, соціального реалізму та інших експресивних стилів.

Також важливою його рисою є використання нових технологій та матеріалів у стінописі. Це може включати в себе використання комп'ютерних програм, спреї-фарби, флеш-анімації та інших інноваційних методів. Ці нові можливості дозволяють художникам створювати більш складні та вражаючі роботи, які відображають сучасність та технологічний прогрес. Це важливий засобом комунікації, що допомагає висловлювати різноманітні погляди та створювати діалоги між суспільством та мистецтвом. Цей період в історії стінопису підкреслює важливість мистецтва як засобу виразності та впливу.

[30]

Постмодернізм. Постмодернізм у стінописі виник у другій половині 20-го століття як реакція на модернізм і його ідеали. Цей період характеризується відмовою від однозначності та універсальних правил, які були характерні для

модернізму. Замість цього, постмодерністський стінопис відображає фрагментарність, розмаїття та суперечливість сучасного світу.

У постмодерністському стінописі можна помітити елементи калейдоскопічного змішання стилів, технік та тем. Художники постмодерну часто поєднують різні архітектурні елементи, історичні мотиви та поп-культурні символи в єдине візуальне полотно. Також характерним для постмодернізму є використання метатексту, тобто використання текстів або образів, які вказують на свою власну конструкцію або на наявність інших текстів. Це може виявлятися у використанні цитат, аллюзій або пародій.

Постмодерністський стінопис також відкритий для різних тем і підходів, включаючи політичні, соціальні, культурні та особисті. Це може бути відображено у виборі тематики, використанні символів та образів, а також у створенні відкритих для інтерпретації композицій.

Постмодерністський стиль в дизайні – це яскравий, грайливий і сміливий рух в дизайні інтер'єру, містить в собі різні характеристики – нотки авангарду, нотки еkleктики, нотки історичних інтер'єрів. Він ламає всі моделі та нехтує умовностями. У підсумку, постмодернізм у стінописі відображає різноманітність, розмаїття та суперечливість сучасного світу, а також відкритість до експериментів та новаторських підходів до мистецтва. У сучасному світі художній розпис стін отримав новий розвиток і став частиною вуличного мистецтва. Графіті та мурали стали популярними формами художнього розпису стін, особливо в міському середовищі. Художники з усього світу використовують стіни будівель для вираження своїх ідей і творчих задумів.

Сьогодні художній розпис стін продовжує привертати увагу художників з усього світу, які використовують його як засіб для вираження своїх ідей і творчих задумів. Він не тільки прикрашає стіни будівель, а й допомагає створювати настрій і атмосферу в навколишньому середовищі.

1.3. Класифікація монументальних розписів

Класифікація монументальних розписів є важливим аспектом вивчення та розуміння мистецтва, яке перетинає історію, культуру та технічні аспекти створення великих мистецьких творів. Ця класифікація дозволяє нам систематизувати та упорядкувати різноманітність монументальних розписів залежно від їхніх характеристик, стилів, тематики та технік виконання. Від античних фресок до сучасних муралів, монументальні розписи відіграють важливу роль у відтворенні історії та вираженні культурних цінностей різних епох. Проаналізувати їхню класифікацію дозволяє краще зрозуміти їхню сутність та вплив на суспільство.

Враховуючи велику кількість видів, стилів і технік монументальних розписів варто навести їх класифікацію, яка може базуватися на різних критеріях, таких як історичні епохи, місце розташування, тематика, техніка виконання, функціональне призначення та матеріалами. Ця система класифікації допомагає встановити спільні зв'язки між різними творами мистецтва, розкрити їхні характеристики та особливості, а також допомагає у подальшому дослідженні та аналізі цього виду мистецтва. Через монументальні розписи ми можемо відчувати дух минулих епох, збережені вікові цінності та передавані через вікові, а також переглянути відображення сучасних тенденцій у сучасному мистецтві.

Серед основних історичних видів монументального мистецтва домінантними є мозаїка, вітраж і фреска.

Мозаїчне мистецтво — це форма мистецтва, створена шляхом створення зображення або візерунка за допомогою шматочків кольорового скла або керамічної плитки, які були закріплені на місці за допомогою клею або штукатурки. Його можна затерти або розтопити як готовий витвір мистецтва. Скло або плитка, які використовуються для створення мозаїки, можуть мати правильну або неправильну форму та відрізнятися за кольорами. Візерунки мозаїчної плитки варіюються від простих альтернативних кольорів до

детальних і складних малюнків. Мозаїчне мистецтво можна створювати на багатьох поверхнях, і це відомий вид мистецтва в усьому світі. Зовнішня мозаїчна стіна може бути захоплюючим способом додати неповторного родзинку відкритому житловому простору

Серед найкращих витворів зовнішньої мозаїки Європи слід зазначити:

Будинок на мільйон штук – Шартр, Франція.

La Maison Picassiette або «Будинок мільйонів шматочків» – це крихітний будинок, побудований у 1930-х роках Реймондом Айседором. Він був натхненний побудувати щось більше і почав прикрашати свій маленький дім мозаїкою.

Протягом багатьох років інтер'єр будинку (включно з меблями) і екстер'єр були вкриті уламками плитки, склом, порцеляною, посудом та будь-яким іншим матеріалом, до якого він міг потрапити. На початку 60-х Айседоре довелося зупинитися, тому що прикривати вже було чим. Зараз його будинок є музеєм, відкритим для публіки, і його можна розглядати як ігровий майданчик для художників.

Парк Гуель – Барселона, Іспанія

Парк Гуель, створений Антоніо Гауді в 1900 році, зачаровує своєю творчістю, художнім баченням і привабливими кольорами. Увесь парк можна назвати гігантською мозаїкою: усе щоб ви не побачили будь то стіни, дахи, доріжки чи фонтани – все вскрито шматочками плитки. У центрі пам'ятки є багато дивних пам'яток. На чудових сходах дракона від вхідної еспланади розміщена мозаїчна скульптура дракона з уламків плитки – найвідоміше зображення парку.

Вітраж.

Вишукано виготовлені та легкі ефірні вітражі були поширеними у місцях поклоніння протягом століть. Хоча барвисті панелі часто асоціюються з готичними соборами, їх можна знайти в багатьох релігійних місцях, від заворожливих мечетей до сучасних церков. Одним із найкращих зразків

монументального вітражу, що набув світового значення, слід вважати найбільший у світі вітраж. Встановлений у польському місті Краків у церкві Господа Ісуса Доброго Пастиря на півночі міста.

Вікно, площею 426 квадратних метрів (4585 квадратних футів), трохи більше, ніж баскетбольний майданчик.

На створення вікна, що складається з 27 вертикальних секцій із зображеннями сцен із Біблії, пішло майже два роки.

У центрі картини зображено воскреслого Ісуса в оточенні його учнів, мучеників і святих. У вікні також видно звичайних людей, які несуть хрести.

У нижній частині картини зображено сцени як зі Старого Завіту (наприклад, блукання ізраїльтян пустелею та відкриття Десяти заповідей Мойсеєві), так і з Нового Завіту (наприклад, Благовіщення та годування натовпу).

Фреска.

З цього моменту більшість технік фресок подібні до технік малювання, які ви використовували б під час малювання акрилом на полотні. Ось деякі з багатьох різноманітних технік розпису:

обробка губкою;

пунктирність;

трафаретування;

антикваріат;

скління.

Одна з найвідоміших фресок Італії — каплиця Скровенгі, що була побудована Енріко Скровеньї в 1302 році після того, як його батько позичав гроші під надвисокі відсотки — щось таке гріховне, що потрапило в Дантеве «Пекло» — сповнило його таким почуттям провини, що він побудував каплицю з заробіток сім'ї. (Присвятив його «Діві Милосердя»). Скровенгі замовив фрески флорентійському художнику Джотто. Результатом є найраніша робота, яку вважають рукою Джотто. Подібно до Мікеланджело понад два століття

потому, Джотто довелося боротися з тим, як розмістити цикл своїх фресок на будівлі зі склепінчастою стіною.[51]

В фресці викладено всю історію Нового Заповіту, починаючи з жахливого вигнання Йогима з храму . На панелі зображено Йогима, батька Богородиці, якого священик буквально виштовхує з храму, приношення Йогима відхилено, оскільки він залишається бездітним; на обличчі Йогіма відчутний біль.

Розповідь продовжується аж до життя Христа зі знаменитими фресками «Плач» і « Поцілунок Юди».

Ще одним чудовим прикладом фрески слугує шедевр Луки Синьореллі: капела з фресками Сан-Бріціо в Дуомо Орвієто.

Синьореллі розпочав свою роботу в Дуомо Орвієто в 1499 році. Тосканець за походженням він уже сам писав у Сикстинській капелі, відповідаючи за Заповіт і Смерть Мойсея на бічній стіні. Проте те, що Синьореллі зробив із каплицею Сан-Бріціо, зробило цикл фресок одним із найвпливовіших творів мистецтва в Італії.

Це також був один із найвпливовіших творів мистецтва і на інших живописців, в тому числі і Мікеланджело, який вивчав роботи Синьореллі перед тим, як розпочати свій власний «Страшний суд» у 1535 році.

Однією з найбільш вражаючих речей у фресках Синьореллі є те, наскільки вони здаються новими — і не лише тому, що вони такі яскраві та живі. Усі викривлені пози, перебільшені м'язи та божевільні кольорові схеми (як фіолетові, зелені та сині демони в сцені проклятих), вони схожі на щось із коміксів чи навіть відеоігор. Однак для глядачів 16-го століття ці сцени здавалися б набагато реальнішими, показуючи їм, чого саме вони могли очікувати в день суду... і як їхні гріхи сьогодні матимуть жахливі наслідки завтра.

Серед матеріалів у стінописі найпопулярнішими є:

Темпера. Зазвичай наноситься тонкими, напівпрозорими або прозорими шарами. Темперний живопис забезпечує високу точність при використанні

традиційних технік, які вимагають нанесення численних дрібних мазків пензлем у техніці штрихування. Після висихання надає гладке матове покриття.

Олійні фарби. Олійні фарби складаються з двох основних компонентів: сухий пігмент й олія. Вся суть олійних фарб полягає в тому, що при висиханні вони утворюють шар схожий на плівку, який з часом стає більш твердим.

Живопис олійними фарбами розрізняється за наступними техніками:

Світлотінь. Пропонуючи значний контраст між світлішими та темнішими аспектами картини, світлотінь часто використовувалася художниками Відродження, такими як Рембрант і Караваджо. Це дійсно допомагає посилити драматизм твору, висуваючи об'єкт на передній план і створюючи тривимірну ілюзію. Використовуючи цю техніку, доцільно почати з одного фокусу світла, наприклад лампи, і працювати звідти назовні.

Скамблінг. Ця техніка відноситься до техніки використання сухого, жорсткого пензля для нанесення тонких шарів фарби на полотно. Результатом є те, що зображення не має гладкої поверхні, а частина підфарбовування все ще залишається відкритою.

Алла Прима. Малювання шарами, не даючи базовому шару повністю висохнути, це також відоме як «мокре по мокрому» і користувалося перевагою досвідчених художників, таких як Ван Гог і Моне, що дозволяло їм завершувати шедеври за один раз.

Глазурування. Техніка використовується використанню прозорих шарів, нанесених поверх непрозорого базового шару на полотні. Після нанесення наступних шарів кольору вони стають більш глянцевиими, що створює вражаючий багатогранний вигляд. Іноді глазурування також наноситься поверх тонкого шару фарби для додання додаткового блиску. Це був підхід, який використовував Вермеєр у багатьох своїх роботах.

Підмальовка – передбачає «начерк» об'єкта одним дуже тонким шаром фарби та блокування будь-якого фону, щоб ви знали, куди це розмістити

пізніше в творчому процесі. Подібною технікою часто часто користувалися Ян Ван Ейк і Джотто.

Імпасто. Техніка олійного живопису, яка може вимагати трохи більше практики, малювання імпастом була ключовою особливістю багатьох робіт Ван Гога. Вимагаючи навмисних мазків густою фарбою, кожен слід від пензля чітко видно на готовому творі. Художники, які використовують цю техніку, часто змішують кольори безпосередньо на полотні. Якщо використовувати імпасто на значних частинах твору мистецтва, а не на всьому полотні, це може допомогти зробити ці ділянки більш помітними. Для товстіших штрихів ви навіть можете використовувати мастихін замість пензля.

Гризаль. Цей спосіб олійного живопису не такий популярний в наші дні, але його регулярно використовували в епоху Відродження при зображенні скульптур. Техніка відноситься до мистецтва монохромного малювання, використовуючи чорний, білий і сірий для відображення світла, темряви та тіні. З огляду на величезну різноманітність кольорів, які доступні в наш час, він втрачає популярність, хоча його можна використовувати з великим ефектом для підмальовування.

Акрилові фарби. Розпис акриловими фарбами – сучасна, практична і найбільш популярна техніка. Фарби не токсичні, легко наносяться і швидко висихають. Такі стінописи довговічні й не потребують особливого догляду. Акрилові фарби можна використовувати для розпису стін в приміщеннях з підвищеним рівнем вологості.

Фарба наноситься тонкими шарами, змішаними з водою. Головний спосіб застосування акрилу – нанесення фарби від світлого до темного. Щоб отримати світліші кольори, слід додати воду, а не білий колір (він затемнює і робить його непрозорим).

Живопис акриловими фарбами можна поділити на два типи техніки:

Змішування — це процес плавного змішування двох або більше кольорів на полотні для створення поступових переходів між ними. Ця техніка має

вирішальне значення для досягнення м'яких країв, градієнтів і реалістичних переходів у ваших роботах.

Багатошаровість. Нанесення шарів передбачає нанесення декількох шарів фарби, один поверх іншого. Кожен шар може вводити унікальний колір, текстуру або непрозорість. Багатошаровість дає змогу художникам створювати глибину, наповнювати складними деталями та створювати складні візуальні ефекти.

Сухе чищення. Застосовується метод «нашарування» кольорів, використовуючи невелику кількість фарби (метод подібний до нанесення кольорового олівця).

Миття. Нанесення тонкого шару розбавленої фарби на вже нанесені кольори. Тонка кольорова вуаль дозволяє кольори під нею просвічувати.

Промазування. Цей штрих використовується, коли додається текстура. Завдяки цьому методу можна застосувати промазування, щоб створити кущу текстуру. За допомогою пензля з жорсткою щетиною фарба (яка використовується дещо густою без додавання води), наноситься різкими рухами кисті або швидкими мазками. Техніку можна використовувати кількома шарами для збільшення глибини.

Натирання губкою – це схоже на техніку протирання, (замість використання пензля використовуються шматочки від кухонної целюлозної губки). Текстура губки дає гарний нерівний малюнок, який дуже нагадує листя.

Деталізація. Використовується маленький загострений пензель, щоб додати чисті лінії та деталі.

За технікою виконання стінопису:

Фреска – процес виконання фрески включає такі етапи, як підготовка штукатурки, нанесення шару фарби на вологу поверхню, яка вбирає фарбу, а також завершення роботи шляхом закріплення зображення за допомогою вапняно-водяного розчину.

Сграфіто – це техніка монументального розпису, процес якої полягає в нанесенні декоративного зображення або малюнка на поверхню, покриту шаром вапняної або гіпсової штукатурки, з подальшим видаленням частини шару, щоб відкрити під ним інший шар різного кольору або матеріалу. Ця техніка дозволяє створювати багатошарові та текстурні зображення, які виглядають як вишкрібані або вирізані на поверхні. Використовуються різні інструменти, такі як важіль, долото або ножиці, для видалення верхніх шарів штукатурки, розкриваючи під ними інші кольори або матеріали. Сграфіто використовується як для декоративного прикрасу архітектурних елементів будівель, так і для створення мистецьких робіт на полотні або папері.

Трафаретний розпис – техніка полягає у використанні вирізаних шаблонів, які називаються трафаретами, для нанесення малюнка або зображення на поверхню. Під час виконання трафаретного розпису, трафарет розміщується на поверхні, і через вирізані отвори або за контуром трафарету наноситься фарба чи інший матеріал, щоб створити зображення. Ця техніка дозволяє швидко та ефективно наносити повторювані мотиви або елементи на будь-яку поверхню, таку як стіни, полотно або папір. Вона часто використовується в стріт-арті, декоративному мистецтві та рекламі, а також може бути застосована для створення складних та деталізованих зображень з великою кількістю кольорів та відтінків. Ця техніка має свої переваги та використовується, коли необхідна чітка деталізація малюнку і 100% відповідність оригіналу. Трафаретний розпис може бути виконаний різними матеріалами, такими як фарби на водній або розчинних основах, аерозольні фарби, фарби для текстилю, та навіть пісок або гіпс.

Аерографія – ця техніка дозволяє отримати плавні переходи кольорів, оскільки, під час виконання аерографії художник регулює інтенсивність фарби та напрямок її розпилення. Тонкі деталі та м'які тіні, робить техніку особливо популярною в мистецтві портрету, ілюстрації та автомобільного дизайну. За допомогою аерографа фарба розпорошується в залежності від заданих

налаштувань: від ультратонких ліній до плавних колірних переходів. Аерограф, як правило, використовується для тонкої роботи, а для масштабних проєктів, в тому числі градієнту, застосовується фарбопульт. Аерографія може бути виконана на різних поверхнях, включаючи папір, полотно, текстиль, метал, пластик та інші матеріали. Вона вимагає високого рівня майстерності та контролю з боку художника, але дозволяє створювати дуже деталізовані та ефектні зображення, які вражають своєю реалістичністю та красою.

3D-розпис – це техніка виконання 3D-розпису є інноваційним підходом до монументального розпису, що створює вражаючі ефекти глибини та простору. Під час виконання 3D-розпису, художник створює зображення, яке має вигляд тривимірного об'єкта або сцени, що виходить за межі поверхні. Це досягається за допомогою використання технік перспективи, тіней та світлотіні, що дозволяють створити враження глибини та об'єму. 3D-розпис може бути виконаний на різних поверхнях, таких як стіни будівель, підлоги, сходи, а також на вуличному асфальті або тротуарах. Вона вимагає великої майстерності та творчості з боку художника, оскільки вона вимагає врахування особливостей перспективи та взаємодії з довкіллям. 3D-розписи часто стають популярними атракціями для глядачів, які можуть взаємодіяти з ними, створюючи неповторні фотографії та враження.

Сучасні стилі вуличного стінопису:

Упродовж своєї еволюції, що тривала десятиліття, вуличне мистецтво демонструвало кілька ключових тенденцій, які відрізнялися від інших. Вуличне мистецтво — це форма візуального мистецтва, яку можна знайти в громадських будівлях, на вулицях, мостах, поїздах та інших місцях, особливо для публічної видимості та охоплення ширшої аудиторії. Традиційна форма вуличного мистецтва включала художників графіті, які працювали з фарбою. Деякі з інших медіа включають трафаретне мистецтво, світлодіодне мистецтво і останні форми вуличного мистецтва включають відеопроєкції великих міських

будівель. Ці тенденції поступово проникли в глобальний стиль, який сьогодні ми спостерігаємо в містах будь-якого розміру по всьому світу.

Ось чотири найпопулярніші тенденції стилю вуличного мистецтва, на які варто звернути увагу, прогулюючись містом.

Графіті.

Графіті — одна з найвідоміших форм вуличного мистецтва, яка існує вже багато років. У цій формі мистецтва зображення або текст наносяться на будівлю за допомогою фарби з балончика, великих написів у вигляді бульбашок і декоративних сценаріїв, щоб передати повідомлення, викликати емоції та підкреслити красу громадських стін. Термін «графіті» стосується написів, фігурних малюнків і знаків, які були знайдені на стінах стародавніх гробниць або руїн. Графіті стали частиною хіп-хоп культури в 1970-х роках, це форма самовираження та бунту, що дозволяє молоді з неблагополучних спільнот отримати визнання своїх творчих ідей у громадських місцях.

Багато людей використовують терміни «вуличне мистецтво» та «графіті» як синоніми, проте не все вуличне мистецтво можна визначити як графіті. Графіті - це просто вид вуличного мистецтва.

Як правило, графіті засновані на буквах або словах, тоді як фрески та інші форми міського мистецтва засновані на зображеннях. Художники графіті часто малюють свої «теги» графіті — свій підпис, який дозволяє будь-якому глядачеві ідентифікувати їхнє мистецтво.

Графіті та вуличне мистецтво зустрічаються в містах, і часто обидві форми мистецтва збігаються. Деякі художники графіті створюватимуть ілюстрацію, яка містить як зображення, так і написання графіті, тоді як інші художники графіті / автори графіті використовуватимуть у своїй творчості лише слова.

Це відноситься до художників графіті, які створюють заяву за допомогою свого мистецтва. Як правило, така форма мистецтва не потребує схвалення

громадськості – натовість мета полягає в тому, щоб донести певне повідомлення.

3D настінне графіті.

Тривимірні настінні графіті також відомі як анаморфоподібне мистецтво, яке може створювати оптичну ілюзію об'єктів, що вискакують зі стіни, а твір мистецтва оживає. Завдяки цьому двовимірні картини виглядають як тривимірні, якщо дивитися під певним кутом. Цю майстерність відточують художники, використовуючи перспективу, затінення та анаморфічні методи, витрачаючи час і практикуючи, оскільки вона приваблює як молодих, так і старих, коли виставляється в громадських місцях. Для створення цих неймовірних витворів мистецтва використовується крейда або фарби.

Поширеним методом створення 3D-графіті на стінах є переробка викинутих предметів, щоб показати, що можна зробити з непотрібними відходами, і, звичайно, видалити потенційні забруднювачі з природного середовища, яке вони засмічують і навіть знищують.

Через велику кількість пластику, який не можна переробити, який потрапляє на наші пляжі, у річки та океани, пластик є популярним матеріалом для створення 3D-графіті на стінах [52].

Мурали.

Мурали відіграють важливу роль у сучасному вуличному мистецтві як одна з ключових тенденцій. Ці великі мистецькі твори, що наносяться на стіни та інші великі поверхні, стають не лише засобом виразу для художників, але й частиною культурного ландшафту міста. Мурали можуть мати різні теми та стилі - від абстракції до реалізму, від політичного протесту до чисто декоративних мотивів. Вони не тільки прикрашають вулиці та будівлі, але і сприяють візуальній ідентифікації міста та створюють простір для публічного діалогу та самовираження. Мурали можуть бути створені як індивідуальними художниками, так і командами митців, а їхні розміри та масштаби можуть варіюватися від невеликих робіт до великих муралів, що витягуються по всій

стіні будівлі. Вони також можуть включати різноманітні елементи, такі як тексти, фотографії, анімація та інші мультимедійні компоненти, які додають додатковий шар виразності та інтерактивності до твору. У цілому, мурали відображають живий та різноманітний світ вуличного мистецтва, який надихає та спонукає до роздумів.

Мурали також виступають як інструмент соціальної зміни та активізму, висвітлюючи важливі суспільні проблеми, спонукаючи до рефлексії та дії. Вони можуть відображати культурні та історичні аспекти міста або виявляти креативність та інновації місцевих художників. Мурали стають магнітом для туристів та локального населення, привертаючи увагу до вуличного мистецтва та збагачуючи візуальний пейзаж міста. Крім того, мурали часто стають центром культурних подій та фестивалів, які об'єднують спільноту та сприяють розвитку мистецтва та творчості. В цілому, мурали являють собою важливий елемент сучасної міської культури, що втілює ідеї творчості, самовираження та спільного діалогу.

Тротуар-арт

Протягом багатьох років діти в усьому світі використовували крейдою для малювання дощок і сіток на землі для таких ігор, як класики. Вони також намалювали багато табло на ігровому майданчику та тротуарі, щоб стежити за своїми іграми, які іноді красиво оформлені, а не просто функціональні.

Для творчих людей це був лише початок нанесення крейдою на бетон, оскільки тротуарне мистецтво є ще однією популярною формою вуличного мистецтва.

Багато творів тротуарного мистецтва люблять грати з перспективою та стають оптичними ілюзіями, щоб змусити публіку збентежено почихати голови.

Три типові приклади цього стилю – удавані вибоїни на дорозі, розвалена цегляна кладка на стінах і штучні квіти, що ростуть крізь тротуар.

Деякі з них виглядають неймовірно реалістично та правдоподібно, тоді як інші мають справу з добре намальованими візуалами, які змушують вас ще раз перевірити, чи ваш напій належить до безалкогольного сорту.

Тротуарне мистецтво, або тротуар-арт, поступово стало важливою складовою вуличного мистецтва. Це форма творчості, яка використовує бетонні поверхні тротуарів як полотно для виразу мистецтва. Від маленьких малюнків до складних оптичних ілюзій, тротуар-арт змушує перехожих зупинятися і замислюватися над візуальними образами, що вони бачать під своїми ногами.

Художники тротуарного мистецтва використовують перспективу та оптичні ілюзії, щоб створити здивовання та захоплення у глядачів. Вони можуть зобразити вигляди вулиць, архітектурні деталі або навіть створювати ілюзію, ніби їхні роботи виходять за межі тротуару. Реалістичність деяких малюнків може бути настільки вражаючою, що вони змушують глядачів подивитися ще раз, аби переконатися в їхній ілюзорності.

У цьому мистецькому жанрі часто зустрічаються різні теми, від природних пейзажів до абстрактних композицій. Однак, найбільш захоплюючими можуть бути малюнки, які створюють враження реальності, та що перетворюють стандартні тротуари на візуальні шедеври.

Тривимірне зображення Курта Веннера, яке побило світовий рекорд, для Greenpeace (2010). Авторство: Курт Веннер

За призначенням:

Для передачі досвіду. Може слугувати як повідомлення або спонукання до дії. Він може виступати як засіб комунікації з глядачем, передаючи ідеї, концепції та повідомлення через візуальні образи. Монументальний розпис може бути засобом вираження історії, культурних цінностей та суспільних проблем, а також пропаганди та активізму. Він може викликати емоції, провокувати думки та надихати на зміни. Таким чином, монументальний розпис стає не лише частиною естетики міста, а й важливим інструментом комунікації та взаємодії з громадськістю.

Сакральне значення.

За призначенням, монументальний розпис у сакральному мистецтві слугує для вираження релігійних та духовних ідеалів, а також для створення атмосфери мистецької рефлексії та поклоніння. Він може прикрашати церковні стіни, святилища, абатства та інші релігійні споруди, і виконувати роль візуального нагадування про духовні цінності та традиції.

Монументальний розпис у сакральному мистецтві часто відображає біблійні сцени, святкові образи святих, символіку релігійних обрядів та містику. Він може створювати атмосферу святості, молитви та розмірковування, сприяючи внутрішньому зосередженню та духовному відновленню. Монументальний розпис у сакральному контексті може також слугувати як інструмент візуальної катехізи, навчаючи вірян про релігійні історії, моральні принципи та духовні істини через візуальний мову мистецтва. Його створення вимагає великої уваги до деталей, символіки та духовного зв'язку з аудиторією, щоб він міг виразно і надійно передавати своє послання.

Естетичне декорування

Естетичне призначення монументального розпису у мистецтві полягає у створенні краси та виразності, які надихають, захоплюють та спонукають до роздумів. Він може трансформувати нудні архітектурні простори у витончені та захоплюючі візуальні досвіди, які збагачують середовище та піднімають настрій. Монументальний розпис може виражати різноманітні стилі, теми та емоції, від реалістичних портретів до абстрактних композицій, від яскравих кольорів до приглушених відтінків.

Через естетичність монументального розпису художники можуть створювати різноманітні вражаючі візуальні образи, які сприймаються як мистецькі шедеври та привертають увагу публіки. Він може викликати різні емоції та реакції у глядачів, створюючи простір для особистого інтерпретації та взаємодії з мистецтвом. Естетичний аспект монументального розпису важливий

не лише для враження глядачів, а й для створення мистецького середовища, що сприяє культурному розвитку та самовираженню.

У висновку можна зазначити, що класифікація монументальних розписів є важливим інструментом для систематизації та розуміння цього виду мистецтва. Ця система дозволяє встановити зв'язки між різними творами, розкрити їхні особливості та відображає широкий спектр технік, стилів та тематик, які використовуються в монументальних розписах. Крім того, вона сприяє подальшому дослідженню та аналізу цього мистецького явища, що важливо для збагачення культурної спадщини та розвитку сучасного мистецтва.

Монументальні розписи відображають не лише дух минулих епох, а й сучасні тенденції у мистецтві. Вони є важливим елементом культурного ландшафту, який сприяє візуальному виразу, рефлексії та співвідношенню з минулим і сучасним. Через монументальні розписи ми можемо сприймати історію, відчувати емоції та думки, які перенеслися через віки, а також спостерігати за розвитком мистецтва та його впливом на суспільство.

Важливою частиною класифікації є також розуміння ролі монументальних розписів у сучасному світі. Вони можуть виконувати функції не лише мистецького вираження, а й соціального або політичного протесту, відтворювати культурні традиції або створювати нові мистецькі течії.

Отже, класифікація монументальних розписів є важливим інструментом для аналізу та розуміння цього виду мистецтва, що допомагає не лише зберегти його спадщину, але й розвивати його в майбутньому.

Висновки: У світі дизайну інтер'єру технології постійно еволюціонують, надаючи безмежні можливості для створення унікальних та захоплюючих просторів. Використання сучасних технологій у виконанні інтер'єрних розписів є не лише способом прикрасити приміщення, але й засобом вираження та втілення творчих ідей. Від псевдо вітражу до стінописів з акрилових фарб, різноманітні методи та матеріали дозволяють створити неповторний дизайн,

який вражає не лише зовнішнім виглядом, а й функціональністю та довговічністю.

Завдяки постійному розвитку та вдосконаленню технологій, інтер'єрні розписи стають не лише засобом прикраси, а й важливим елементом створення комфортного та затишного середовища. Такі розписи додають особливого шару краси та індивідуальності в будь-яке приміщення, роблячи його унікальним та незабутнім для всіх, хто його відвідає.

У сучасному світі художній розпис стін отримав новий розвиток і став частиною вуличного мистецтва. Графіті та мурали стали популярними формами художнього розпису стін, особливо в міському середовищі. Художники з усього світу використовують стіни будівель для вираження своїх ідей і творчих задумів.

Сьогодні художній розпис стін продовжує привертати увагу художників з усього світу, які використовують його як засіб для вираження своїх ідей і творчих задумів. Він не тільки прикрашає стіни будівель, а й допомагає створювати настрій і атмосферу в навколишньому середовищі.

У висновку можна зазначити, що класифікація монументальних розписів є важливим інструментом для систематизації та розуміння цього виду мистецтва. Ця система дозволяє встановити зв'язки між різними творами, розкрити їхні особливості та відображає широкий спектр технік, стилів та тематик, які використовуються в монументальних розписах. Крім того, вона сприяє подальшому дослідженню та аналізу цього мистецького явища, що важливо для збагачення культурної спадщини та розвитку сучасного мистецтва.

РОЗДІЛ 2. ТЕХНІКО-ТЕХНОЛОГІЧНІ ТА СТИЛЬОВІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ РОЗПИСІВ

2.1. Технології виконання інтер'єрних розписів

Технології виконання інтер'єрних розписів постійно розвиваються, використовуючи нові матеріали та методи. Сучасні технології дозволяють створювати унікальний дизайн в приміщенні за допомогою різноманітних методів, включаючи розпис стін. Це універсальний спосіб оздоблення будь-якої кімнати, починаючи від кухні і закінчуючи дитячою. Прекрасні натуральні малюнки з об'ємним ефектом додають особливий шар краси в інтер'єр і привертають увагу до себе. Сучасні розписи можуть бути виконані як вручну, так і за допомогою спеціалізованого обладнання, що дозволяє створювати складні шаблони та ефекти. Інтер'єрні розписи можуть бути нанесені на різні поверхні, включаючи стіни, стелі, підлоги та меблі. Деякі з популярних методів включають фреску, штукатурку, графіті, мозаїку та декоративні фарби. Одним з новітніх трендів є використання технологій віртуальної реальності та розширеної реальності для створення інтерактивних інтер'єрних розписів, які можуть змінюватися в залежності від вказівок або навіть реакції глядачів. Технології також дозволяють застосовувати екологічно чисті матеріали та зменшувати вплив на довкілля, розвиваючи нові способи для створення красивих та стійких інтер'єрних розписів.

Серед технологій інтер'єрних розписів варто визначити:

Вітраж — це різновид декоративного скла, який під час виготовлення забарвлюється додаванням солей металів. Ось загальний огляд того, як виготовляють вітражі:

Крок перший: Дизайн.

Зазвичай процес починається з дизайну, (оскільки він визначатиме форму та колір кожного шматка скла в кінцевому творі мистецтва) який можна

намалювати вручну або створити за допомогою комп'ютерного програмного забезпечення.

Крок другий: Вибір скла.

Після завершення дизайну вибираються скляні частини. Вітражі можна виготовляти з різних кольорових листів скла, кожен з яких має свій унікальний відтінок і текстуру.

Крок третій: Різання.

Вибрані скляні листи надрізаються склорізом, а потім розламуються вздовж ліній надрізу, щоб створити окремі шматки скла бажаних форм і розмірів.

Крок четвертий: Шліфування.

Після різання краї кожної скляної деталі шліфуються, щоб видалити будь-які гострі краї та забезпечити належну посадку під час складання кінцевої деталі.

Крок п'ятий: Збірка.

Скляні деталі розташовуються відповідно до конструкції та скріплюються за допомогою свинцевих смужок («Lead came» — це гнучка металева стрічка Н-подібної форми, яка утримує деталі скла на місці, забезпечуючи певну гнучкість).

Крок шостий: Пайка.

Після того, як скляні шматки впорядковані та скріплені свинцем, з'єднання спаяні разом за допомогою паяльника та суміші свинцю та олова для створення міцного та постійного зв'язку.

Крок сьомий: Очищення та фінішна обробка.

Після пайки вітраж очищають, щоб видалити залишки флюсу, і полірують, щоб покращити його зовнішній вигляд.

Крок восьмий: Встановлення. [49]

Псевдо вітраж – це художній елемент, який імітує вітражне скло, але виконаний з інших матеріалів, таких як фарби, плівки або інші декоративні

елементи. Цей метод дозволяє створювати вражаючі візуальні ефекти, схожі на ті, що створюються за допомогою справжнього вітражу, але з меншими витратами та більшою гнучкістю у виконанні. Псевдо вітраж може бути використаний для декорування вікон, дверей, панелей або будь-яких інших поверхонь у приміщенні або навіть на відкритому повітрі.

Створення псевдо вітражу зазвичай включає кілька етапів. По-перше, необхідно розробити дизайн вітражу, враховуючи відображення світла та колірну схему. Далі потрібно вибрати матеріали, які будуть використовуватися, такі як плівка або спеціальні фарби для вітражів. Після цього виконується підготовка поверхні, на яку буде наноситися малюнок. Потім можна перенести малюнок на поверхню вручну або за допомогою шаблонів. Після нанесення малюнку відбувається розфарбовування, використовуючи обрані матеріали та техніки. Нарешті, завершується процес фіксації та захисту роботи для збереження її стійкості та якості.

Фреска. Американський художник і автор посібника «Повний посібник із створення фресок» Майлз Метьюз підкреслює, що до створення фрески слід ретельно підготуватися.

По-перше, слід переконаватися, що стіна чиста і не має пошкоджень від вологи чи структурних проблем, таких як тріщини. При наявності тріщини її потрібно зашпаклювати (автор застерігає, що в такому випадку, в основі може бути структурна проблема, яка згодом може спричинити тріщини на фресці). Уважно огляньте стіну на наявність ознак цвілі, бруду, воску, олії чи жиру (при наявності слід ретельно очистити їх). Навіть якщо стіна виглядає чистою, все одно варто помити її слабким мильним розчином.

Наступний крок: ґрунтування стіни.

Важливий крок у створенні фрески, тому що ґрунтовка допоможе фарбі легше триматися на стіні.

У деяких випадках ви можете нанести ґрунтовку безпосередньо на вже існуючу фарбу на стіні, і фреска буде чудовою. Це залежить від того, скільки

роботи ви хочете вкласти в це, а також від того, як довго ви хочете, щоб фреска протрималася. Якщо ви дійсно стурбовані довговічністю фрески, то перед тим, як приступити до малювання, вам слід виконати деякі додаткові підготовчі заходи.

Щоб отримати найбільшу стійкість і найкраще зчеплення акрилових фарб зі стіною, видаліть наявну фарбу зі стіни, відшліфувавши її шліфувальним блоком. Щоб зменшити кількість пилу, спричиненого сухим шліфуванням, приготуйте м'який мильний розчин. Занурте шліфувальний блок у відро з миючим розчином, вичавіть надлишок води та ретельно відшліфуйте стіну. Дайте стіні висохнути. [50]

Після того, як стіна повністю висохне, нанесіть шар акрилової ґрунтовки на всю стіну.

Після цього етапу є три варіанти роботи:

Почати малювати безпосередньо на стіні;

Додати фактуру (наприклад, за допомогою штукатурки);

Приклеїти до стіни великий шматок попередньо заґрунтованого неналягнутого полотна, використовуючи клей (для шпалер). Однак не слід намагатися наклеїти готову картину на нерозтягнутий полотно, тому що її буде дуже складно правильно приклеїти.

Кроки у техніці розпису:

Для початку потрібно перенести своє зображення на стіну. Готовий зображення (ескіз) потрібно буде збільшити на стіні за допомогою однієї з цих технік фрески: методом сітки або художнім проектором. За допомогою олівця нанесіть зображення на стіну.

Тепер, коли у вас є контур олівцем, ви можете приступати до підмальовування. Підмальовка складається з великих кольорових блоків, над якими пізніше ви будете малювати більше деталей. Залежно від кольорів на вашому зображенні, ви можете використовувати побутову фарбу для інтер'єру для великих кольорових ділянок (блакитне небо, зелені поля тощо), або ви

можете змішувати акрилові фарби художньої якості з Liquitex Ultra Matte Gel або Matte Gel Medium, використовуючи співвідношення 1:1.

Стінописи, виконані акриловими фарбами, є сучасним, практичним і надзвичайно популярним методом декорування. Фарби безпечні для здоров'я, легко наносяться та швидко висихають. Такий малюнок на стіні відрізняється тривалим збереженням і не потребує особливого догляду. Крім того, акрилові фарби ідеально підходять для використання в приміщеннях з високим рівнем вологості, включаючи навіть ванну кімнату.

Крім того, акрилові фарби мають широкий спектр кольорів і можуть бути легко змішані для отримання різноманітних відтінків. Це дозволяє створювати унікальні та індивідуальні дизайни, які відповідають стилю та вподобанням власників. Крім того, акрилові фарби можна легко наносити на різні поверхні, такі як бетон, гіпсокартон, дерево, метал та інші, що робить їх універсальним варіантом для декорування будь-яких приміщень.

Однією з ключових переваг акрилових фарб є їхня відмінна адгезія до різних поверхонь. Це означає, що після нанесення фарба міцно тримається на поверхні і не відшаровується протягом тривалого часу. Такий стінопис залишатиметься яскравим і привабливим протягом багатьох років без необхідності частого оновлення. Завдяки цьому, акрилові фарби можна легко очищати за допомогою вологої ганчірки, що робить їх досить практичними для використання в приміщеннях з високим рівнем зносу, наприклад, коридорах або кухнях.

Розпис за допомогою технології аерографії може бути використаний для створення різноманітних дизайнів в інтер'єрі, включаючи абстракції, малюнки та графічні елементи. Він додає унікальний стиль та індивідуальність приміщенню, роблячи його неповторним та виразним. Крім того, розпис аерографією може бути виконаний на будь-якій поверхні, включаючи стіни, стелі, меблі та інші елементи інтер'єру, що розширює його можливості в дизайні.

Ця техніка дозволяє втілювати найсміливіші дизайнерські ідеї і виражати творчість в найрізноманітніших формах. Розпис аерографією може бути використаний як для створення цілісних образів, так і для додавання окремих акцентів чи деталей у вже існуючий інтер'єр.

Однією з переваг цієї техніки є швидкість виконання роботи, особливо в порівнянні з традиційними методами розпису. Крім того, аерографія дозволяє досягти високої точності та деталізації, що робить її досить популярною серед дизайнерів і художників.

Ще однією важливою перевагою є можливість використання широкого спектру фарб, включаючи яскраві та металеві відтінки, які дозволяють створити різноманітні ефекти та текстури.

Загалом, розпис аерографією в інтер'єрі - це високотехнологічний та естетично привабливий спосіб прикрасити приміщення, надаючи йому оригінальний та неповторний вигляд.

Серед сучасних художніх технік в інтер'єрному дизайні варто згадати розпис стін маркером, використання світлових фарб та невидимих флуоресцентних фарб. Остання методика, безумовно, найбільш фантастична, оскільки її малюнки стають видимими лише за ультрафіолетового освітлення.

Ці сучасні техніки дозволяють створювати унікальні та захоплюючі дизайни, які привносять в інтер'єр особливий шар естетики та динаміки. Розпис стін маркером, використання світлових фарб і невидимих флуоресцентних фарб відкривають широкі можливості для втілення творчих задумів та створення атмосфери, яка привертає увагу та захоплює глядача.

Зі сказаного раніше випливає, що технології виконання інтер'єрних розписів постійно розвиваються, пропонуючи широкий спектр методів та матеріалів для творчого декорування приміщень. Використання сучасних методик дозволяє створювати унікальний та індивідуальний дизайн, який відображає стиль та вподобання власників. Від розписів стін маркером до застосування акрилових фарб і аерографії - кожна техніка має свої переваги і

можливості. Інтер'єрні розписи можуть бути нанесені на різні поверхні та виконані у різних стилях, розширюючи можливості дизайну. Новітні тренди, такі як використання віртуальної та розширеної реальності, збагачують можливості для створення інтерактивних та динамічних інтер'єрних розписів. Завдяки постійному розвитку та використанню екологічно чистих матеріалів, сучасні технології інтер'єрних розписів сприяють створенню красивих, стійких та естетично вишуканих просторів.

Ці технології не лише надають приміщенням особливого шарму, але й відкривають нові можливості для вираження творчості та індивідуальності. Інтер'єрні розписи стають не лише засобом декорування, а й способом самовираження та створення атмосфери, яка відповідає особистим уподобанням та настрою власників приміщення. Враховуючи постійний розвиток технологій та творчий підхід до їх використання, майстри і дизайнери можуть створювати дивовижні та унікальні інтер'єри, які залишають незабутні враження на кожного, хто їх бачить.

2.2. Тенденції та технології виконання екстер'єрних розписів

Останні тенденції виконання екстер'єрних розписів відображають сучасний підхід до мистецтва та дизайну. Технології й інновації в цій галузі надають більше можливостей для творчості та виразності.

Сучасні тенденції в екстер'єрних розписах відображають поєднання традиційних мистецьких методів із новаторськими технологіями та концепціями. Вони включають інтерактивність та залучення спостерігача, використання графіті та стріт-арту, акцент на екологічність та сталість матеріалів, інтеграцію з архітектурою та природою, а також врахування культурної та історичної спадщини. Ці тенденції вказують на постійний розвиток та розширення можливостей у мистецтві екстер'єрного розпису, що дозволяє художникам та дизайнерам експериментувати, творити та надихатися.

Вони спрямовані на створення вражаючих інсталяцій, які взаємодіють із середовищем та глядачем, викликаючи емоції та зацікавлення. Вони активно використовують нові матеріали та технології, такі як світлодіоди, спеціальні фарби, аерозольні техніки, а також різноманітні форми доповненої реальності. Особлива увага зосереджується на соціально-активних проектах, які спонукають до рефлексії над актуальними проблемами суспільства та сприяють спільноті. Такі розписи можуть використовуватися для підтримки різних кампаній, просування важливих соціальних повідомлень або відображення культурної різноманітності.

Крім того, сучасні екстер'єрні розписи сприяють інтерактивному досвіду глядачів, часто використовуючи елементи мультимедіа, аудіо та відео ефекти. Вони можуть інтегруватися в архітектурні елементи будівель, створюючи візуально захопливі ландшафти та міські простори. Ці розписи також активно використовуються в мистецьких проектах, фестивалях муралів та інших подіях, які привертають увагу як місцевих жителів, так і туристів. Такий підхід стимулює творчість, сприяє розвитку міського середовища та робить мистецтво доступнішим для широкої аудиторії.

Сучасні тенденції в екстер'єрному розписі проявляються у поєднанні традиційних мистецьких методів із новаторськими технологіями та концепціями. Вони включають інтерактивність та залучення спостерігача, використання графіті та стріт-арту, акцент на екологічність та сталість матеріалів, інтеграцію з архітектурою та природою, а також врахування культурної та історичної спадщини.

Ці тенденції вказують на постійний розвиток та розширення можливостей у мистецтві екстер'єрного розпису, що дозволяє художникам та дизайнерам експериментувати, творити та надихатися. Сучасні екстер'єрні розписи спрямовані на створення вражаючих інсталяцій, які взаємодіють із середовищем та глядачем, викликаючи емоції та зацікавлення. Вони активно використовують нові матеріали та технології, такі як світлодіоди, спеціальні

фарби, аерозольні техніки, а також різноманітні форми доповненої реальності. Особлива увага зосереджується на соціально-активних проектах, які спонукають до рефлексії над актуальними проблемами суспільства та сприяють спільноті.

У Європі спостерігається ряд вражаючих прикладів тенденцій та використання технологій у створенні екстер'єрних розписів. Один із відомих прикладів - розписи на будівлях та спорудах у місті Брістолі, Велика Британія. Тут митці, такі як Бенксі та інші, використовують стріт-арт для виразу та спілкування з глядачами, а також для коментування суспільних проблем. Технології, які допомагають в цьому, включають сучасні фарби та розчинники, що дозволяють створювати довговічні розписи, а також використання спеціальних матеріалів для захисту від впливу погодних умов.

Ще одним прикладом є проект "Luz nas Vuelas" у Сан-Паулу, Бразилія. Тут мистецтво стріт-арту поєднується з технологією світлодіодного освітлення. Світлодіоди вбудовані безпосередньо у розписи, створюючи унікальний візуальний ефект, особливо вночі. Це надає розписам життєвості та залучає увагу глядачів у будь-який час доби. Такі приклади свідчать про те, як технології можуть бути успішно інтегровані у сучасну мистецьку практику, роблячи її більш інноваційною та захоплюючою.

Ще одним вражаючим прикладом тенденцій та використання технологій у створенні екстер'єрних розписів є проекти в місті Берлін, Німеччина. Тут міський пейзаж трансформується завдяки величезним муралам, які відзначаються високим рівнем деталізації та використанням яскравих кольорів. Ці роботи митців з усього світу привертають увагу не лише місцевих мешканців, але і туристів, створюючи унікальну атмосферу та підвищуючи привабливість міста як туристичного напрямку.

У місті Вальєнсія (Іспанія), розробляються інноваційні проекти з використанням аерозольних технік та спеціальних фарб, що дозволяють створювати вражаючі 3D-ефекти та оптичні ілюзії на стінах будівель. Ці роботи

додають місту художній шарм та привертають увагу глядачів, стимулюючи обговорення та враження.

Загалом, ці приклади показують, що використання технологій у створенні екстер'єрних розписів дозволяє митцям перетворювати міські простори у справжні мистецькі полотна, які не лише прикрашають оточуюче середовище, але і стимулюють діалог та сприяють культурному розвитку міста.

2.3. Модернізація та популяризація української стилістики в інтер'єрних розписах.

Сьогодні в інтер'єрному дизайні приміщень популярні різноманітні стилі. Український стиль - один з лідерів серед них, виявляючи свою унікальність через використання традиційних предметів і аксесуарів. Він поєднує потужну енергетику, що допомагає створити чудову стилістичну композицію. Українська культура відома своєю неповторністю і шанується як етнос, що дбає про комфорт у власному домі. Цей стиль відрізняється нестандартними елементами декору, що додають затишку і є ідеальним вибором для прихильників натуральних матеріалів.

Український стиль в інтер'єрі вражає своєю унікальністю та глибоким зв'язком з культурним спадщиною. Він привертає увагу своєю автентичністю та здатністю створювати атмосферу затишку та тепла. Цей напрямок дизайну стає відображенням поваги до традицій та природних матеріалів, ідеально підходячи для тих, хто шукає унікальність у своєму просторі.

Застосування українського стилю в інтер'єрі не лише надає приміщенню особливого шарму, але й відображає національну традицію та спадщину. Він дарує можливість створювати унікальні та запам'ятовуючі простори, які зберігають історію та культурний дух України.

Український стиль в інтер'єрі характеризується використанням лише натуральних матеріалів та текстилю, таких як дерево, глина і бетон. Цей стиль відзначається організованим підходом до декору, що дозволяє зберегти

історичну цінність і створити особливу атмосферу. Колірна палітра українського етностилю охоплює білий, коричневий, гірчичний, жовтий та помаранчевий. Для підкреслення національного характеру часто використовують орнаменти, такі як вишивка.

Популяризація української стилістики в інтер'єрних розписах в останні роки набула значного розмаху, відображаючи велике зацікавлення як місцевої, так і міжнародної громадськості до української культури, традицій та національного фольклору. Це явище відображається у різноманітних аспектах, наприклад, в елементах дизайну: українські мотиви, орнаменти та символи почали активно використовуватися в інтер'єрному дизайні як частина стильового оформлення. Від традиційних вишивок до геометричних орнаментів, елементи українського декоративного мистецтва знаходять своє місце в різноманітних інтер'єрних розписах. Український стиль в ванну кімнату можуть внести декоративні рушники, вишиті традиційними візерунками, а також стилізація рушника у вигляді панно на стіні, виконаного з мозаїки українським орнаментом. Можна прикрасити плитку на стіні барвистим фризом з готовим орнаментом. В українських вишивках основними є три кольори: червоний, білий і чорний, тому ці кольори повинні переважати і на мозаїчних і плиткових орнаментах у ванній кімнаті. (мал 2.2/1)

Модернізація української стилістики полягає в тому, що, хоча вона ґрунтується на традиційних мотивах, деякі художники та дизайнери поєднують їх із сучасними елементами та техніками, щоб створити унікальний та сучасний вигляд для інтер'єрів.

Популяризація української стилістики в інтер'єрних розписах сприяє не лише збереженню національної культури, а й відображає розмаїття та красу українського мистецтва у сучасному світі.

Етнічні впливи у громадських місцях: українські мотиви та сюжети часто знаходять своє місце у громадських закладах, таких як ресторани, кав'ярні, готелі, музеї та інші. Наприклад, ресторани української кухні часто інтегрують

українські орнаменти та образи в свій інтер'єр, створюючи аутентичну атмосферу.

Популярність українського стилю в інтер'єрних розписах розширилася й за межі країни.

У Німці, на березі Французької Рив'єри, відкрили ресторан з українською кухнею, яскравим акцентом якого став петриківський стиль у дизайні інтер'єру. Автором цього декоративного розпису, що зображує дерево життя, є відома художниця із Дніпропетровська, Вікторія Тимошенко. Розпис прикрашає одну зі стін ресторану та використовується на барній стійці-коміні. Ці панелі підсвічуються, створюючи ефектні вітражі, а також в інтер'єрі використані різноманітні речі з розписами. (мал.2)

По-моєму одним із найкращих зразків модернізації української стилістики є розпис ресторану «Гагарін та Бокораш». Стіни та стеля у ресторані були декоровані за дизайном від студії Kassa Design. Проект включав ручний розпис стін, стель, сходів, балок, меблів та інтер'єрних предметів. Ресторан «Гагарін та Бокораш» розташований в мансарді та охоплює весь другий поверх. Його інтер'єр відзначається білими балками та скосами даху, що були прикрашені розписом, особливо над сценою та областями біля столів. Основним мотивом був традиційний український орнамент вишивки з основними кольорами: синім, червоним та зеленим. Чітка геометрія в розписі підкреслювала етнічний колорит регіону. Цей орнамент гармонійно поєднувався з іншими елементами інтер'єру, такими як меблі, килими та гардини. Робота над розписом тривала кілька тижнів і включала більше 8 художників з усієї України. Для розпису використовувалися спеціальні акрилові емалі для дерева, які були миються, не вигорали та захищали дерево від комах. (мал. 3)

В художні проектах художники та майстри декоративного мистецтва активно використовують українські мотиви для створення інтер'єрних розписів.

Це може бути розпис стін українськими візерунками, або навіть вітражі, які зображують сюжети з української народної казки.

Український розпис відіграє важливу роль у туристичних об'єктах, додаючи їм аутентичності та привабливості для відвідувачів. Часто можна побачити стилізовані орнаменти та сюжети, які прикрашають стіни, стелі, меблі та інші деталі інтер'єру. Це може бути розписана кераміка, витончені візерунки на дерев'яних панелях або навіть мозаїки з українськими мотивами. Український розпис додає туристичним об'єктам неповторного характеру та розкішного етнічного колориту, який привертає увагу та залишає незабутнє враження на відвідувачах.

Останнім часом значної популярності набув патріотичний розпис. Він додає особливого національного колориту та підкреслює культурну спадщину країни. Через використання символів, кольорів та сюжетів, що відображають історію, традиції та духовні цінності нації, патріотичний розпис створює атмосферу патріотизму та національної гордості.

Цей вид розпису може виявлятися у вигляді українських символів (таких як тризуб, герб України, національний прапор), героїчних сюжетів з історії країни або вишуканих візерунків, які відображають українську культуру та мистецтво. Патріотичний розпис може прикрашати стіни, стелі, меблі, предмети декору та інші елементи інтер'єру, створюючи неповторний та відчутний образ національної ідентичності. Цей стиль дозволяє виразити патріотичні почуття та шану до власної країни, а також створює затишну та вдумливу атмосферу, яка надихає на відчуття гордості та приналежності до своєї нації.

Деякі художники співпрацюють з місцевими громадами та спільнотами, щоб створити інтер'єрні розписи, які відображають історію та культуру конкретного регіону. Ці приклади свідчать про те, що популяризація української стилістики в інтер'єрних розписах є активним та розмаїтим

процесом, який дозволяє широкому загалу ознайомитися з українською культурою та мистецтвом.

Підняття популярності української стилістики в інтер'єрних розписах є значущим явищем, що відображається в різних аспектах культурного життя. Ця тенденція сприяє підвищенню міжнародного сприйняття культури України, що є важливим для зміцнення міжнародних культурних зв'язків та підтримки міжкультурного діалогу.

В цілому, популяризація української стилістики в інтер'єрних розписах відіграє важливу роль у збереженні та просуванні культурної спадщини країни, а також у сприянні розвитку туризму та творчості.

Сутність вищевикладеного зводиться до того, що у світі мистецтва та дизайну екстер'єрні розписи та український стиль в інтер'єрних розписах прогресують важливу роль, відображаючи сучасні тенденції та неперервний розвиток в галузі мистецтва та дизайну. Останні тенденції у цій сфері свідчать про поєднання традиційних мистецьких методів з інноваційними технологіями та концепціями, спрямованими на створення вражаючих інсталяцій, які взаємодіють із середовищем та глядачем. Ці напрямки акцентують на інтерактивності, соціально-активних проектах та інтеграції з архітектурою та природою, що робить мистецтво екстер'єрного розпису все більш доступним та привабливим для глядачів, сприяючи при цьому розвитку міського середовища та культурного простору.

Український стиль в інтер'єрних розписах, з своєю унікальністю та естетикою, відображає багатство та спадщину української культури, стаючи важливим компонентом сучасного дизайну. Його модернізація та застосування в інтер'єрах дозволяють створювати унікальні простори, які відтворюють дух та красу українського народу, а також сприяють популяризації національної культури як в Україні, так і у всьому світі.

Практична частина нашого дослідження торкається проблеми сьогодення.

До Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка звернулося керівництво Кам'янець-Подільського ліцею №5 із замовленням інтер'єрного розпису в укритті. Актуальність проєкту полягає у непростому часі для українського народу на сьогоднішній день.

Головна мета – естетичний розпис і популяризація українського контенту, через анімацію мультфільму «Мавка» за мотивами творчості Лесі Українки; з орієнтуванням на молодшу групу глядачів. Інтер'єрний розпис спрямований на покращення умов перебування дітей в укритті під час повітряних тривог.

Предметом проєкту є створенням затишного середовища завдяки легко впізнаним персонажам мультфільму. Сутність проблеми зводиться до того, щоб дітям було психологічно легше перебувати в укритті.

Процес роботи:

- Огляд приміщення;
- Створення ескізних пропозицій інтер'єрного розпису;
- Розгляд основних особливостей техніко-технологічного процесу в інтер'єрному розписі;
- Затвердження остаточного ескізу;
- Вибір технологічного процесу для виконання стінопису;
- Придбання необхідних матеріалів для технічного процесу;
- Практичне виконання декоративного розпису

Отож, модернізація та популяризація української стилістики в інтер'єрних розписах відіграє ключову роль у збереженні та просуванні культурної спадщини України. Завдяки своїй унікальності, український стиль набуває все більшої популярності в інтер'єрному дизайні, поєднуючи традиційні елементи з сучасними техніками. Використання натуральних матеріалів та орнаментів, таких як дерево, глина та текстиль з вишивкою, додає затишку і тепла інтер'єрам.

Українські мотиви активно впроваджуються у дизайн громадських місць, створюючи аутентичну атмосферу. Відкриття ресторану з українською кухнею

в Ніщі з інтер'єром у петриківському стилі та розпис ресторану «Гагарін та Бокораш» є яскравими прикладами цієї тенденції.

Популяризація української стилістики сприяє розвитку туризму та творчості, робить мистецтво доступним і привабливим, збагачуючи міське середовище. Патріотичний розпис, що включає національні символи та культурні візерунки, створює атмосферу національної гордості і сприяє міжнародному визнанню української культури.

Практична частина дослідження, що включає інтер'єрний розпис укриття в Кам'янець-Подільському ліцеї №5, демонструє важливість естетичного оформлення навіть у складні часи. Проект, орієнтований на молодшу аудиторію, використовує персонажів мультфільму «Мавка» для створення затишного середовища під час повітряних тривог, що підкреслює значущість популяризації українського мистецтва та культури.

ВИСНОВКИ

Інтер'єрні та екстер'єрні розписи відіграють важливу роль у сучасному мистецтві та дизайні, привертаючи увагу глядачів та творячи вражаючі образи. Обидва напрямки мають спільні риси, такі як використання традиційних мистецьких методів та інноваційних технологій, а також акцент на взаємодію з глядачем та інтерактивність. Проте вони також відрізняються. Інтер'єрні розписи зазвичай більше спрямовані на створення затишної атмосфери в приміщеннях, використовуючи традиційні декоративні елементи та кольори, тоді як екстер'єрні розписи частіше акцентують на великомасштабних інсталяціях, які взаємодіють з оточуючим середовищем. Однак обидва ці напрямки є важливими складовими сучасного мистецтва, які спільно сприяють творчому розвитку та розширенню можливостей виразності. Важливо також зазначити, що обидва напрямки, як інтер'єрний, так і екстер'єрний розпис, мають значний вплив на оточуюче середовище та сприяють візуальному збагаченню міського та сільського ландшафту. Обидва вони є способом вираження культурної спадщини, індивідуальності та творчості митців та дизайнерів. Якщо розглядати їх у контексті спільного, то обидва напрямки здатні створювати простори, які вражають своєю оригінальністю та красою, одночасно відтворюючи національні традиції та дух. Таким чином, інтер'єрний та екстер'єрний розпис разом відкривають нові горизонти для творчості та виразності, сприяючи розвитку мистецтва та культурного простору як у місті, так і на селі. Інтер'єрний та екстер'єрний розпис обидва вида мистецтва мають потенціал творити естетично приємне оточення, яке стимулює почуття гармонії та комфорту. Обидва можуть використовувати інноваційні підходи та матеріали для створення вражаючих візуальних ефектів. Відмінність полягає у тому, що інтер'єрний розпис зазвичай фокусується на створенні атмосфери в приміщенні, тоді як екстер'єрний розпис спрямований на трансформацію зовнішнього середовища та взаємодію з публікою. Однак обидва вони мають значний вплив на наше сприйняття простору та можуть викликати емоційну реакцію у

глядачів. Загальна мета інтер'єрного та екстер'єрного розпису полягає в тому, щоб створити простір, який вражає, надихає та співпрацює з навколишнім середовищем та спостерігачами. Обидва види розпису можуть використовувати сучасні технології, традиційні мистецькі методи та концепції для досягнення цієї мети. Проте їхні підходи і цілі можуть різнитися в залежності від контексту та потреби. В остаточному підсумку, обидва види розпису відіграють ключову роль у формуванні середовища, що навколо нас, та впливають на наші емоції, настрої та сприйняття оточуючого світу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Історія Мистецтва. Від найдавніших часів до сьогодення. Фартінг С.
2. Кублицький В. Юнацтву про мистецтво, 2018. 24-43 ст.
3. Годж С. Коротка історія мистецтва. Видавництво Старого Лева, 2022. 98-114 ст.
4. Соколюк Л. Вища мистецька школа Харкова: Від модернізму до трансформації, 1921–1962. 101-108 ст.
5. Яців Р. Мала хронологія мистецьких подій і пам'ятних дат ХХ століття: Україна – Світ, 2021. С. 412
6. Владимирська Г. Мистецтво розуміти мистецтво, 2023. 76-127 ст.
7. Ключко Д. Сховане мистецтво 2023. С. 254
8. Бірон Ф. Архітектура світу, 2003. 8-9 ст.
9. Гомер Е. Історія мистецтва, 1975
10. Колектив авторів: Фоліо. Церковне мистецтво України: Монументальне мистецтво, 2018. С. 801
11. Панофський Е. Історія мистецтва, 1960. 11-15 ст.
12. Жолтовський П. Монументальний живопис на Україні XVII – XVIII ст. Київ: Наукова думка, 1988.
13. Кириченко М. С. Український народний декоративний розпис: навч. посібник. Київ: Знання-Прес, 2006.
14. Чешир Л. Ключові події в мистецтві, 2021. 65-116 ст.
15. Біляшівський М. Українське народне мистецтво. The peasant art of Ukraine, 2022. С. 101
16. Левчук Л. Історія світової культури, 2003.
17. Доссена Л. Художник чи професіонал?: Мислення та стратегії, необхідні, коли пристрась до аерографії стає справжньою роботою, 2024.
18. Пресвітера Ф. Під редакцією Адріано Каффаро. Про різні мистецтва, 2000.

19. Хьюнтінгтон та Кларк Дж. Історія світового мистецтва, 2001.
20. Седов Г. Історія художньої культури,
21. Нівера Л. Мистецтво: Поняття та методи,
22. Кумблена Р. Мистецтво: Комплексний огляд,
23. Гомбріх Е. Історія мистецтва,
24. Річардсон Д. К. Історія мистецтва: Від печерних малюнків до сучасності
25. Евенгеліст М. Мистецтво: Історія світового мистецтва в контексті культури
26. Гарднер А. Історія мистецтва: Від кам'яного віку до сучасності,
27. Тейлор Дж. Мистецтво: Історія, характеристики, еволюція,
28. Ескрідж С. та Джейкобс Е. Історія мистецтва в контексті культури
29. Яскраві бачення Смітсонівського інституту, Бібліотека Національного музею дизайну Купера-Хьюїта
Smithsonian Institution Vibrant Visions, Cooper-Hewitt National Design Museum Library
30. Вільямс Р. Коли був модернізм?, 1990.
31. Крітчлі К. Модернізм: Характеристика і історія,
32. Чайлз П. Модернізм: Історія та критика,
33. Пентон Р. Модернізм: Ідеї, художній напрям та культурний контекст,
34. Пасіченці Р. Основні прийоми аерографії: повний курс
35. Фішер Д. Мистецтво аерографії: простий посібник з оволодіння ремеслом,
36. Каннінгем Е. Трафарет 101: зробіть свій слід за допомогою 25 багаторазових трафаретів і покрокових інструкцій,
37. Шмід Р. Alla Prima: усе, що я знаю про живопис,
38. Гастман Р. та Нілон К. Історія американського графіті,
39. Купер М. і Чалфанта Г. Мистецтво метро,

40. Стаття Хав'єра Гарсія-Бегі. The Evolution of Monumental Muralism: From Revolutionary Ideology to Urban Regeneration
41. Стаття Меган Маккенз. Community Engagement and Monumental Murals: A Case Study of Urban Revitalization in Detroit
42. ЕНЦИКЛОПЕДИЧНА СТАТТЯ «Модерн - Енциклопедія Сучасної України» Н. П. Поліщук
43. Художня література. Крос-культурні дослідження джерел історії мистецтва.
44. Мандра Наталя Борисівна. ДИСЕРТАЦІЯ
МИСТЕЦТВОЗНАВЧІ ПОНЯТТЯ У СИСТЕМІ КУЛЬТУРИ:
ФУНКЦІОНАЛЬНО-ТИПОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ (НА ПРИКЛАДІ
ЖИВОПИСУ КІНЦЯ ХХ — ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ) 2021.
45. Інтерв'ю Ніколя Джотті 28 липня 2022.
46. <https://www.nsaerografie.com/che-cose-l-aerografia/>
47. <https://en.wikipedia.org/wiki/Stencil>
48. <https://mandalaart.com.au/blogs/news/how-to-make-a-mosaic-step-by-step>
49. Альбом Фернан Леже. Мозаїка, вітраж, кераміка, гобелен 1970.
50. Метьюз М. Повний посібник із створення фресок. Для початківців, 2022.
51. <https://www.art-is-fun.com/mural-techniques>
52. Grove Gallery / Лондонська художня галерея/ ПОСІБНИК ІЗ
ВУЛИЧНОГО МИСТЕЦТВА/ГРАФІТІ, 2023.